

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 31. avgusta 1944.

Št. 35 (772)

V dolgi pravdi odvetnik dobi.

Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO:
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih
dopisov ne sprejemamo. Za pismen
odgovor je treba priložiti 2 L v znakah.

NAROČNINA: 1/4 leta 15 lir, 1/2 leta
30 lir, vse leto 60 lir. Račun pošte
hranilnice v Ljubljani št. 15.393. Naroč-
nino je treba plačati vnaprej. — Po-
samezna številka stane 1.50 lire, stare
številke 2.50 lire. — OGLASI po tarifi.

Kadar je narod v smrtni nevarno-
sti, nima nihče, prav nihče pra-
vice zahtevati od njega samomoril-
nih avantur.

Iz današnjega uvodnika

Glavnina naših čet umaknjena na severni breg spodnje Seine

Führerjev glavni stan, 29. avgusta.
DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih
sil javlja:
Ob spodnji Seini smo umaknili glav-
nino naših čet na severni breg reke.
Sovražnik, ki je pritiskal za nami, je
obležal v obrambnem ognju. Zadržali
smo nasprotnikove sunke iz njegovih
mošči severozahodno od Pariza.
Naša oporišča v mestu so po večdnev-
nem težkem boju podlegla sovražni
premosti.

Vzhodno od Pariza je zavil sovraž-
nik sedaj na široki črti proti severu,
da bi preko črte Châlons ob Marni —
Château Thierry udaril v naš južni
bok. Ob Marni so se razvili siloviti
boji s sovražnimi prednimi stražami.
Posadka Marcella se tesno stisnena
na ozkem prostoru v lukji še nadalje
junsko upira sovražniku.

V dolini Rodana so se naše čete na
povele umaknile proti severu.
Oddlek težkih bojnih letal je izvedel
v pretekli noči osredotočen napad
na sovražno oporišče Melun jugo-
vzhodno od Pariza.

V vodovju severno od Le Havra so
potopila varovalna vozila po hudem
boju z rusilec in hitrimi čolni ki so
varovali križarko, nek sovražni hitri
čoln. Pri tem smo izgubili en lasten
čoln, dva pa sta bila poškodovana.

Izredna bojna sredstva vojne mor-
narice so potopila pred južnofrancosko
obalo ponovno nek sovražni toniški
hitri čoln in neko stražno ladjo,
kakor tudi neko manjšo edinicu ne-
ugotovljenega tipa.

London in njegovi zunanji okraji so
še nadalje pod ognjem orožja »V1«.
V Italiji je nadaljeval sovražnik ves
dan z močnimi napadi na jadranskem
obalnem odseku, vendar pa je v izgub
bojnih letal malo napredoval.

V Rumuniji so se borili naši od-
delki na obeh straneh spodnjega
Pruta proti sovražniku, ki napada z
vseh strani. Južozahodno od spodnjega
Sereta je padel Buzau po težkem boju
v sovjetske roke. Pri tem je bilo uni-
čenih 27 sovražnih oklepnikov. V juž-
nem delu vzhodnih Karpatoev so na
madžarskem melem področju v teku
ogorčeni boji nemških in madžarskih
čet proti prodirajočim sovjetskimi bo-
jnim skupinam.

Od Gozdnih Karpatoev po do Fin-
skega zaliva je prišlo večeraj do večjih
vojnih dogodkov le na Vislinem pred-
moščju zahodno od Baranova, na pod-
ročju zahodno od Ostrova, severoza-
hodno od Modohna in na področju pri
Dorpatu. Na teh odsekih so bili so-
vražni napadi protinam. Sovjeti pa na
več mestih v razlinapadnih vrzeli na-
zaj. Le posamično so malenkostno na-
predovali.

Severnoameriški bombniki so na-
padli več krajev dunajskega ve-
področja in Madžarske. Sunki sovraž-
nih lovskih letalcev so bili usmerjeni
proti zahodno-nemškemu področju.

V noči so odvrgla posamezna britan-
ska letala bombe na mesta v renskem
področju in na Westfalsko.

Zračne obrambne sile so sestrelile
15 sovražnih letal, med temi 13 štiri-
motornih bombnikov.

Iz vojnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v preteklem tednu:
Sovražniku se je v bojih v severo-
zahodni Franciji posrečilo, da je vdrl
najprej v južni, nato pa v severo-
vzhodni del Pariza, kjer se bije
ogorčene povične bitke. Južno od Pa-
riza in na področju Trovesa so pričeli
Američani napadati z močnimi silami
in so v izgub bojnih letal prodrli
nekaj kilometrov proti severu in
vzhodu. Naše oporiščne posadke na
bojnih področjih pri Toulonu in Mar-
seillu vztrajajo še nadalje v hudem
boju proti močnim sovražnikovim na-
padom. Naši premiki v dolini reke
Rhône potekajo načrtno. Na področju
lužovzhodno od Pariza je odprl sov-
ražnik naše čete v ogorčenih bojih
nazaj proti spodnji Marni. Poziv za
predajo, ki so ga Američani naslovili
na poveljnika utrbe Brest, smo od-
klonili. Zato je pričel sovražnik v ne-
dolič velenapad na Brest z močnimi
nehotimi in oklepnimi silami. Po-
sadka je na odbila vse napade, tako
da je imel sovražnik hude krvne iz-
gube.

Na francoskem področju smo v pre-
teklem tednu napadli več krajev
severne, srednje in zahodne Nemčije
in goriškega področja. Izvedli so
več terorističnih napadov tudi na
Českem, kjer so najbolj trpele Pardubice.
Ameriški lovci so ponovno v
nizkem poletu obstreljevali prebival-
stvo pri delu na polju.

Veliko protikomunistično zborovanje v Rovtah

Skorajšnje dveletnico obstoja domobranskih postojank v Rovtah so zavedni Notranjci na nedeljskem zborovanju primerno proslavili

V nedeljo so Rovte doživele prisr-
čen in pomemben praznik, toliko zna-
čilnejši in pomembnejši, ker se bliža
dveletnica obstoja domobranskih po-
stojank v tem kotičku Notranjske, ob-
leknice, vredna, da jo dostojno prosla-
vimo. Prav Rovte so, podobno kakor
Borovnica, zibel domobranske misli,
ki se je splošela sicer še pod drugim
imenom, v vaških stražah, ki je bil
pa ne duh isti, kakor preveča danes
domobransko skupnost.

V težkih okoliščinah so pred dve-
ma letoma pričeli vaški stražarji borbo
proti komunizmu, toda vzdržali so. In
danes se lahko s ponosom ozirajo v
preteklost, saj je njihova borba rodila
najlepše uspehe. Brez njihovih žrtvev
bi bilo danes na naši lepi slovenski
zemlji še več ruševin in uničenja, ka-
kor ga je že.

Prav zato je bilo nedeljsko zboro-
vanje resničen praznik vseh tistih, ki
so dobre srca in čisto misli. Ljudje
so se na zborovanje lepo pripravili.
Okrajsali so hiše in postavili mlaše, s
streh so pa vpirale slovenske zastave.

O polni desetih se je na zborovanje
pripravil gospod prezident Rupnik s
svojo gospo in sinom stotnikom Vu-
kom. Slovenske domobrancelje je zastop-
al major Leman.

Častne goste so sprejeli in pozdra-
vili okrajni glavar nadzorožnik Ko-
govšek, župan Merlek, župnik Zalokar
in šolski upravitelj Bitenc. Po spre-
jemu se je vršil mimohod domobran-
skih čet iz okolice Rovt po mimo-
hodu je pa stotnik dr. Lenček bral
mašo. Po svetnem dvigu slovenske
zastave, ob čemer je godba zaigrala
slovensko himno, je ob otvoritvi zbo-
rovanja izpregovoril sam prezident.

Množica ga je navdušeno pozdravila,
nato je pa resno poslušala njegove
tehtne besede.

Prezident je izjavil:
Rovtarski mošče, žene, fantje
in dekleta!

Tudi Rovtariji na tem lepem koščku
slovenske zemlje so pravi čas spo-
znali stranpoti in prepade, do kate-
rih je prišlo zaradi slovenski narod.
Rovtariji so bili med prvimi, ki so se
uprli satanski juri boljševikov, ki so
se spretno skrivali pod posvobodilno
fronto. Zagrabili so za orožje in uda-
rili po tolovajih, kjer koli so jih našli
v tem okolju dobili. Gladko so odbili
vse roparske napade na Rovte, in si
tako ohranili mir in varnost.

Rovtariji s tem ste si pridobili za-
sluge, tudi za ostalo našo ljubljeno
domovino. S tem ste dokazali, da so
vaša domovinska čustva in ljubezen
do grude in naroda močnejša kot ži-
dovski vplivi, ki so prihajali po delu
našega izobraženstva tudi k vam. Zdej
pač lahko presodite, kakšnega pomena
je zvestoba domači grudi in rojakom.
Naša gruda je zrasla našim predni-
kom, ki jih je usoda pred podrujem
tisotletjem postavila sem prav v sree.
Ko pa nas je Bog postavil sem, nam
je naložil tudi nalogo, ki jo je dolo-
čil vsem narodom, katerim je name-
nil lastno domovino. Ta božja zapoved
nam nalaga, da ne gremo in gojimo
svojo domaćo grudo in vse, kar na
njej biva. Z vsa pazljivostjo se mora-
mo posvečati ljudem in njihovim ži-
vlim in rastlinam, ki jim služijo, da
tako dajejo življenje slovenskemu na-
rodu. Ta zvestoba pa zahteva tudi od-
povedi in hrabro stiskanje zob v za-
povedi v Vsemogočnega, ki mu je naš
narod zaradi vernosti in vdanosti v
mučeniškem trpljenju posvečen. Vsek
narod ima svoj značaj in v svojem
značaju ustrezajočo nalogo, ki jo mo-
ra izpolniti. Slovenci, storimo vse, da
bomo pred zgodovino stali kot narod,
ki se zaveda svoje dolžnosti in časti!

Del človeštva, ki biva v naši domo-
vini, so naši rojaki, ker pripadajo na-
šemu narodu, naši ožji slovenski dru-
žini. Nikakor pa ne smemo pozabiti,
da prav tako vsi skupaj tvorimo ši-
ro evropsko domovino. Zato stejemo k
širši evropski družini tudi pripadniki
drugih narodov, ki bivajo pri nas. In
prav tako kakor že po svoji prirojeni,
nagonski lastnosti želimo, da bi se vsi
pri nas dobro počutili, uravnali se
želimo, da bi se naši ljudje v Nemčiji,
Italiji, Hrvaški in drugje prav tako
počutili.

Ker pripadamo evropski družini na-
rodov, nas mora prav ista skrb, ki nas
navdaja za naše rojake, navdajati tudi
za naše evropske sorodnike. Prav tako,
kakor se borimo in skrbimo za ljudi
in vse, kar je njihovega v naši ožji
domovini, moramo v borbi za nas sa-
me skrbeti in se boriti tudi za našo
širo evropsko domovino, ker delstvo
je, da brez protiboljševiške Evrope
tudi naša domovina ne bo, kakor si jo
želimo, brez protiboljševiške Evrope
tudi naš narod ne bo takšen, kakor ga
je v svojih načrtih zasnovala Previd-
nost.

Prav tako kakor ima naša majhna
domovina surlnega sovražnika žida v
ofarski podobi, ki nas je zapeljal in
zastupil, da se med seboj mesarimo,

ima tudi ostala Evropa istega sovra-
žnika, ki hoče vse krščansko človeštvo
ponizati na stopnjo brezdušnih in brez-
božnih sužnjev zla in pekla.

Zato je pa treba stniti vse sile,
da se mu kot narod — in to kot eno-
ten in discipliniran narod — brez vseh
postranskih namenov in želja upremo.
Če namreč ne bomo nastopali tako,
ne bo nič več naša last, ampak bomo
zaigrali svoje najvišje dobrine. Ne
bomo imeli domovine, ki nam je v tak
ponos, nehali bomo obstajati kot na-
rod. Boljševizem bo raztrgal družine,
može bo ločil od žena, starše od otrok,
rojake bo razgal, jih pomešal z dru-
gimi narodi, s črnci, rumenim plemen-
om in nas bo kot delovno živino z
bičem nagnal v sibirsko gozdove, rud-
nike in tovarne.

Najhujša vojna vseh časov se bje
zdaj za Evropo, za našo širšo domo-
vino. Prav večeraj smo imeli prilož-
nost, prvič okusiti grozote razdejania,
ki ga sejejo boljševiški pomočniki na
našo častljivo mater Evropo. Hudo
nas je prizadelo — toda marsikoga bo
menda tudi spametovalo. Naša dolž-
nost je, da svojo narodno skupnost
spritje vsega, kar nas v bodočnosti še
utegne zadeti, še bolj strnemo, da bo-
mo kot pravi rojaki znali v vsakem
trpljenju biti bratje med seboj, ki si
pomagajo k rešitvi in vstajenju. Prav
tako pa se obrača naš gnus proti vsem,
ki s svojim divljanjem podpirajo ži-
dovske boljševizem, za kar morajo do-
prinašati svoj visoki davek otroci in
žene naše krščanske celine. Toda ve-
rujemo v neskončnega Boga, ki bo na-
klonil svojo pomoč zdravim silam
Evrope, da bo satanski naklep žida,
ki je naševal evropske narode dru-
gega proti drugemu, propadel.

Ce ima zgodovina narodov še kakšen
smisel, boljševiška zverina mora na-
vzile pomoči židovstvu zapisanih po-
močnikov prei ali slei poziniti, da
bodo evropski narodi spet zaživi
svoje življenje, ki jim ga je namenila
Previdnost. In v tej borbi sta Nemčija

in nemški vojak prva bora za Ev-
ropo. Ta dva in z njo združene zdrave
evropske sile se nikoli ne bodo pustile
premagati od židov in njihovih pomo-
čnikov, ampak jih bo sliska in gro-
zeča nevarnost samo zbližala za bo-
doče ustvarjanje v miru in redu. To
zmago pa bomo tem prej izvajali,
čim prej bodo narodi izpolnili svojo
evropsko in človeško dolžnost in dali
vse svoje razpoložljive sile na raz-
polago za boj proti silam boljševiškega
pekla. V tem skrajnem trenutku je
torej tudi naša dolžnost, da strnemo
vse svoje sile v neomajno enoto v slo-
venskem domobranstvu in se tako v
vrstah domobranstva kot krepka celota
borimo za slovenski proslorček v proti-
boljševiški Evropi, kar obsega vse
naše želje za rastjo. Le v taki borbi
se bomo rešili grozečega židovskega
suženstva in si priborili lepšo bodoč-
nost za naš narod in domovino.

Za prezidentom je izpregovoril do-
mobrancel Franc Kunc. Orisal je začel
in razvil vaških straž v Rovtah,
velike žrtve rovtarskih fantov, ki so
se bili zbrali pod vodstvom pokojnega
stotnika Vidmarja in odšli v St. Jošt,
kjer so se združili z ostalimi prvimi
protikomunističnimi borci. Opisal je
njih boje pohode, navedel imena
padlih in končal z besedami:

»V tej borbi bomo vztrajali do konca
pod našo neomadeževano belo-modro-
rdečo slovensko zastavo.«

Zborovanje je zaključil dr. Kocipec:
pozval je ljudi, naj se ravnaajo po pre-
zidentovih navodilih in drže prisego,
ki jo so dali Bogu in domovini.

Po kratki enodejavi »Za boljšo bo-
dočnost so zborovalci zapeli sloven-
sko himno, nato so se pa leli počasi
razhajati. Nekajkrat se je ta ali oni
zapletel v razgovor s prezidentom, ki
se je prijateljsko zanimal za vse in
za vsakega.

Pretekla nedelja bo ostala vsem
Rovtarijem v spominu kot svetel praz-
nik narodne misli in prave narodne
zavednosti.

Novi ukrepi za totalno vojskovanje

Berlin, 24. avg. Državni pooblašče-
nec za totalno vojskovanje dr. Göb-
bels je objavil, da se je nemško kul-
turno življenje tudi v petem letu vojne
nadaljevalo v obsegu, v kakršnem ni
bilo v drugih bojajočih se državah niti
v miru. Medtem ko so Anglija in
Združene države zaprle in razpusile
svoje opere, orkestre in ostale kul-
turne zavode že kmalu po pričetku
vojne, se je nadaljevalo kulturno ži-
vljenje v Nemčiji doslej v normalnem,
delno celo v ojačenem obsegu. Sprito
totalnega sodelovanja nemškega na-
roda v vojni so zdaj postale tudi na
tem področju potrebne globoko sega-
joče omejitve. V bodoče bosta le še
film in radio prinašala kulturne vred-
note, zabavo in razvedrilo vojakom na
bojišču in delovni domovini.

Proste sile bodo, v kolikor so spo-
sobne za boj, dodeljene borbenim edi-
nicam. Vse ostale bodo uporabljene
za oboroževalno in vojno proizvodnjo.

Vsi orkestri, glasbene šole in kon-
servatoriji bodo razen nekaterih vo-
dlinih, ki služijo tudi radiju, prene-
hali s svojim umetniškim delovanjem.

Umetniške razstave, tekme, akade-
mije, umetniške šole ter zasebne umet-
niške in slikarske šole bodo zaprli.

Izdajanje leposlovne, zabavne in
služne literature bo prenehalo. Nada-

ljevali bodo le še izdajanje prirod-
znanstvenih in tehničnih del, oborože-
valnih in šolskih knjig in nekaterih
političnih standardnih del.

Zato bodo lahko množične zalo-
žbe prenehale s svojim delom in
dale oborožitvi na razpolago mnoge
strokovne sile.

Dnevni tisk bo nadalje skrčen. Usta-
vili bodo izdajanje tedenskih ilustri-
ranih časopisov, z izjemo dveh naj-
važnejših.

Minister za znanost, prosveto in
ljudsko vzgojo naj izdela načrt za
omejitve, oziroma delno ali popolno
ukinitve množičnih naprav na
vzgojnem polju.

S 16. oktobrom 1944 bodo uvedli
nove živilske nakaznice, ki bodo zdru-
žile doslej posamezno izdane nakaz-
nice za kruh, meso, mast itd. S tem
bodo prihranili okrog 300 milijonov
živilskih nakaznic, kar predstavlja
mnogo papirja in množične de-
lovne sile.

Da popolno izkoristijo delovne sile,
bo znašal delovni čas v uradih javne
uprave in v gospodarskih uradih te-
densko najmanj 60 ur. Do vojakov na
bojišču je pravično, ako se tudi domo-
vina odpuje dopustom. Zato so odre-
dili takojšnjo splošno zaporo vseh do-
pustov.

Sovjetsko „slovansivo“

Stockholm, 24. avgusta. »Stockholms
Tidningen« objavila velik načrt Var-
šave s točno označitvijo mestnih pre-
delov in hišnih blokov, ki so jih bili
zasedli poljski uporniki in ki so jih mo-
rali potem spet izprogniti. Na podlagi
informacij, izvirajočih iz krogov pol-
ske emigrantske vlade v Londonu po-
udaria poročilo k načrtu, da je izjavil
31. julija, ko so stali Sovjeti pred
Prago, radio Kosziusko, da je odbila
ura za podtalni pokret v Varšavi, ki
naj zdaj pokaže, kaj more. Prvega
avgusta ob 15. uri je nato »General
Bor« udaril. Od tega trenutka, pouda-
rja izrečno v poljskih krogih v Lon-
donu, so sovjetski topovi na bojišču
pred Varšavo prenehali streljati, pri-
čakovane sovjetske pomoči pa ni bilo.
Namesto tega je Moskva obdolžila
varšavske vojske, da so nastopili pre-
zgodaj in brez stika s sovjetsko ar-
mado. Pod temi pogoji se je boril
podtalni pokret v Varšavi v brezup-
nem boju proti veliki nemški pre-

moči. Poljske izgube so bile grozne.
Stockholm. V londonskih političnih
krogih pravilo po poročilu london-
skega dopisnika »Svenska Morgen-
bladeta«, da so Sovjeti pozvali Po-
ljake, naj se upro in da so zato tudi
dolžni, da jim pomagajo. Povprečen
človek z ulice ne razume, kakaj Sov-
jeti, ki so le nekaj kilometrov od-
daljeni od mesta, ne dobavljajo pol-
jskim oddelkom v Varšavi nikakega
orožja.

Boljševiška bratca

Stockholm.

njen sovražnik, činično prilasta polniene države in odganja njeno prebivalstvo kakor živino v močvirnato tundro in za Ural. Tudi beograjska vlada ni marala videti, kar sta videla Pétain in Weygand, in kakšna je danes, po treh letih, posledica nesrečnega 27. marca 1941, ki se nam je toliko časa zdel eden najsvetlejših dni naše zgodovine? Jugoslavija je politično razbita, njene vasi in premnoga mesta so pogorišča, narod je zdecimiran, kar ga je živega ostalo, je pa obubožan in nacionalno in moralno tako razkrojen in drug na drugega nahujskan, da celo največji optimisti ne vedo, kako naj kdaj razbiti in razmrjavljeni udi še kdaj zrastejo v življenja zmožno telo.

Kapitulacija Francije je bila prvo poleno Moskvi pod noge, saj se je vojna na zahodu končala malone brez krvoprelitja in nacionalnega razkroja, predvsem pa brez oslavitve Nemčije, t. i. tistega od vojnih partnerjev, v katerem so Sovjeti že od nekdaj videli svojega glavnega sovražnika. Zato tudi nihče drugi ni izlil toliko gnolnice sovraštva in onemogočnega gneva na Pétainovo glavo kakor Moskva. Zato je bila tudi Moskva prva, ki je priznala generala de Gaulleja ne samo vojaško, ampak tudi politično vodstvo nad tako imenovanimi »svobodnimi Francozi«, dobro vedoč, da je de Gaulle, najhujši politični in osebnostni nasprotnik maršala Pétaina, mož, ki se je že v Severni Afriki pokazal tako voljno orodje v boljševiških rokah, najbolji poklican, zanesti v »osvobodeno« Francijo narodni in moralni razpad.

Prisel je Dunkerque. Ves svet je pričakoval invazijo, Moskva najbolj. Če hoče Nemčija zmagati, so si govorili boljševiki, mora brezpogovorno vdreti na angleške otoke. Takšnega klanja, kakor bo to, svet še ni videl, ni vrag, da ne bi šla setev v klasje. Toda Hitler je vedel, koga ima za hrbtom. Ponudil je Angliji roko. London je odklonil, vedoč, da mora preiti ali slei počiti vojna med nacizmom in boljševizmom. Nemčija se ni spustila v avanturo; namesto da bi bila tvegala drago invazijo, je tolkla Angleže s kvantitativno največjim orožjem, t. i. z letalstvom, kopensko vojsko je pa prihranila za svojega glavnega sovražnika. To je v drugo prekrizalo sovjetski račun.

Minilo je skoraj leto dni, prišel je 22. junij 1941: vojaško neoslabljena in moralno strnjena je Nemčija napovedala vojno Sovjetiji. To je v tretje prekrizalo boljševiški račun. Res je sicer, da je Simović za nekaj tednov zavril nemški vojaški stroj. Res je tudi, da se Sovjetija, podprta od Anglosasov, ni sesedla pod udarci nemškega vojske. Toda prav tako je res, da ni nobeno ljudstvo na svetu tako izkrvavljeno in da ni nobena dežela tako razmesarjena kakor Sovjetija, t. i. tista država, ki je povsod, kamor je segel njen voliv (na Balkanu, v južni in srednji Italiji, na Francoskem in zdaj še v Romuniji), razkrajala narode in jih gonila v bratomerni boj — tista Sovjetija, ki si je 1. septembra 1939 činično mela roke, prepričana, da bo brez stroškov pospravila sadove svoje setve.

Prišla je invazija na Francosko. Pariz gori, po ulicah pleni drhal, strojne reglaje v notredamski katedrali, v Louvru, najdragocenejši umetniški galeriji sveta, pokajo bombe, v zadledju pobiha Francoz Francoza — česa hoče boljševik še več? Kar je bil leta 1940, Pétain prepričan, je štiri leta pozneje uresničil de Gaulle: Francija zori za moskoviziranje. Torej se bo kremeliski račun le izšel?

V zaletelnicu vojne je sicer na vzhodnoslovenskih mejah ustavljen novomongolski naval, ali boljševik stoji pred poljsko prestolnico, sili v Karpate in prodira v Romunijo, koridor na Balkan. Stepa je na pohodu v Evropo in Džingisovi triumfirajo: dopolnil bo, kar sta nedokončano pustila

Atila in Džingis-kan, njegova prednika po krvi in v krvi.

Torej kljub vsemu pogin zahoda od barbarskega ognja luči z vzhoda?

Satanistični poker za usodo človeštva se doigrava. Eden od igralcev je vrgel kvarte na mizo in potegnil revolver. Ali se boji, da bo izpušil? Ali se pa tako zanaša na svoje adute, da se mu ne zdi več potrebno nadaljevati komedijo? Bluffa je vsekakor konec, zato je igralec tudi krinko odvrzel, s katero je tako dolgo varal nekatero soigralce in lahkoverno občinstvo: pod surogatno sminko evropskega se je na razkrinkanem obrazu zagrohotal činičen mongolski režaj.

Poljaki so bili prvi, ki jim je Stalin-Džugašvili javno pokazal svoj pravi azijski obraz. Zdecimirana Varšava na ves glas obtožuje krivca svojega gorja: »Postavili smo se po robu »sovražniku«, kakor ste nas pozvali, in potem ste nas, ki stojite komaj par kilometrov od mesta, ne da bi bili le s prstom ganili, prepustili naši usodi. Zakaj? Ker ljubimo svojo domovino bolj kakor vse drugo na svetu? Ali pa, ker smo bili tako naivni in zato nezreli za ta svet, da smo verovali v vašo iskrenost, čeprav bolj kakor kdor koli drug poznamo vašo verolomnost?«

Potem je prišel na vrsto Pariz. Anglosasi so stali pred francosko prestolnico, podobno kakor mesec dni prej boljševiki pred poljsko. Toda Francoz — posebno komunisti — je sebičnejši računar kakor Poljak. Čeprav ga je bila Moskva pozvala, še ni maral iti v ogenj. Teda je si londonski moskoviti izmislili trik: vtihovali so v angleško uradno poročilo necenzurirano vest o padcu Pariza. Trik je uspel, pariška drhal je prišla iz brlogov na dan. Šele dva dni nato — prejšnjo soboto — je London prekalil svojo zlagano četrtkovo senzacijo o padcu Pariza in objavil hkrati z Nemci, da so šele takrat Američani vdrlili v mesto. Medtem je bilo komunistično seme že rodilo svoj sad: Pariz, ki je leta 1940, nedotaknjen preostal nemški vojni pohod, je po zaslugi rdečih zavaznikov svojih »zavaznikov« danes v plamenih.

Tretji so bili Romuni. Tri leta so se borili proti svojemu ljudomilemu sosedu, ki ga — kakor je že med sosedi navada — poznajo do obisti, zdaj so pa plitnili na vse te stotisoče svojih junakov, ki so padli za svobodo domovine. In pristali na to, da bo polet volk stražar njihove stajle. Zlagana iztočnica o padcu Pariza je bila očitno iz Moskve sporočen signal za dezertacijo, zakaj zavzetju francoske prestolnice mora vendar nujno slediti konec vojne. Konec? Naistrajšnejša, državljanska vojna se zdaj šele začne zunanja vojna gre pa prav tako kakor dolej svojo pot, a romunski vojak, ki se vdaja svojim novim »zavaznikom«, že dobiva plačilo za izdajo: kakor vsak drug uietnik mora tudi on v Sibirijo na tlako.

Ne, ni še stepla zmagala nad Evropo. Džugašvili je prežgodelj zagnal krik zmagoslavja. Poslednje preizkušnje Džingis-kanov naslednik ni še preстал. Kadar je tiran na višku svoje moči, je blizu tudi njegov padec. Džingis-kan je bil velik, ker je bil sicer krvolok, a ne iz naslade; kljub temu je njegova država šla pot vseh tiranov. Džugašvili je v bistvu razbojnik in razbojniški bo tudi njegov konec.

Se sede vsi igralci za mizo, toda kvarte so izigrane, barve razkrite. Se le rdeča adut, a bluff je minil. Svet izpregleduje sleparijo. Igra gre h koncu.

In ko bo dokončno odigran ta satanistični poker, ki se je kakor peta apokaliptična grozota pridružil svetopisemskim štirim; ko bo svet spet prvič sproščeno zadihal in bo kolektivna histerija ostala le še blede spomin na morda današnjih dni, takrat, če ne prej, se bo tudi tebi, ki stojiš danes še na drugi strani barikad, raz-

odelo, da je imel pisec teh vrstic prav ko te napisal:

Kakršen koli je bil, je ali bo naš čustveni odnos do ostalega sveta, eno mora priznati, kdor je v sedanjih bolni dobil ohranil vsaj betvico jasnega razuma in je še ostal Slovenec in človek:

V času, ko nas je moskovski boljševizem v imenu slovanstva in socialnega bratstva nacionalno in moralno razkrajal, nam rezal jermene z živega telesa, nas ubiljal in nas s požig naših hiš in hramov naše omike hotel amotno in duhovno vreči za stolca nazaj na stopnjo krivokolišnih modrov z azijskih step:

V času, ko se je obema »najkulturnejšima« vesellama sveta, ki sta se svetohlinsko izdajali za naši prijatelji, zdelo v imenu civilizacije primerno, da z bombardiranjem naših mest in vasi, z ubijanjem naših civilistov, z mitraliranjem naše mladine in s sipanjem eksplozivnih igračk našim otrokom dopolnijo še tisto razdejanie, ki ga ni utegnil dokončati slovenski moskovit:

TERORISTIČNI NAPAD NA BOROVNICO

Z bombami na mirno vasico

Naši banditi so se spet izkazali vredne svojega poklica

V soboto, 26. avgusta, okrog desete ure zjutraj so prileteli nad Borovnico pri Ljubljani angloameriška letala in brez sleherne napovedi začela na slepo odmetavati bombe. Na kraj sam je padlo več kot sto rušilnih in zažigalnih bomb, ki so prizadejale Borovnico hudo razdejanie. Ljudje so bili tako prestrašeni, da so se zavedeli šele, ko je bila nesreča že pri kraju in ko se je med živianjem ognjenih zubljev dvignil proti nebu jok sirot in stok ranjencev.

Doslej so ugotovili in potegnili izpod ruševin 30 smrtnih žrtev, 32 manj in bolj hudo ranjenih so pa z avtomobili odpeljali v ljubljanski bolnišnico, kjer so dobili prvo pomoč. Oblasti so takoli organizirala reševalno službo, ki je storila vse, kar se je dalo v takšnih okoliščinah storiti.

Isto dopoldne so angloameriški strahovalci izvršili tudi teroristični napad blizu Verda. Prileteli so v štirih skupinah po 7 bombnikov precej nizko in vrzeli bombe v dveh valovih. Marsikdo bi se bil rešil, da ga ni pokosil strojnični ogenj. Tudi te žrtve bombardiranja so takoli pričeli identifikirati, ranjencev so pa nudili prvo pomoč.

Tako se vojskuje razbojnik!

V nedeljo 27. avgusta je doživela Stična ostuden zločin, ki bo o njem človek mislil, da ga človeški možgani ne morejo zasnovati in človeška roka ne izvršiti.

Komunisti so z 200 jirami podkupili dve nič hudega ne sluteči deklici — bilo ima je 13 in 15 let — da sta odnesli neki zavoji v štab Križevce bojne skupine. Ker je bil major Križ odločen, je jel zavoji odpirati nadporočnik Bano. Teda je pa zavoji poln ekrazitja, eksplozivlar, razrušil hišo in ubil osem ljudi, ki so se tedaj mudili v sobi. Med njimi so: nadporočnik Bano in njegova hčerka Majda, obveščevalce, višji narednik Meliković, narednik Franci Lipovšek, desetnik Vinko Dolenc, telefonist, in tudi neki pribežnik. Deklici, ki so le komunistično izrabili, sta oslepli.

Ker komunisti domobrancev na bojnem polju niso več kos, so se jeli posluževati tako podlih sredstev, hotoč menda s takšnim svojimi taktiki sorodnim vojskovanjem dvigniti moralo bežečim tolovajem. Morda mislijo tako tudi uničiti zavednega bojnega duha domobranskih enot. Najbrže ne vedo, da so ostali kljub njihovu divjanju po naši lepi zemlji še zmerom ljudje,

v tistem času je zid nemške vojske — in samo ta zid — branil, da niso vodje novodobnega hunstva vdrle v našo domovino in je »prekvasile« v zamočvirjeno stepto, v čemer sicer utegne videti svoj ideal moskovsko mongolstvo in naš pokvorjeni ali pa politično neuki polinteligent, nikoli pa ne pravi slovenski delavec, kmet in meščan.

Pet let evropske tragedije je danes za nami. Ni je še konec in še nekaj časa bo trajalo, preden bo kupa našega trpljenja izpita do dna. Ali en nauk nam je izkristaliziral že zdaj, in domobranec je bil prvi med nami, ki ga je doumel do kraja:

Kadar je narod v smrtni nevarnosti, nima nihče, prav nihče pravice zahtevati od njegove samomorilnih avantur,

Varšava v razvalinah, Pariz v plamenih, Romuni v krčih bratomornega boja: narod slovenski, bodi hvaležen usodi za ta tri strašna svarila in spomini se jih, če pride kdaj ura preizkušnje.

K. B.

Izgube komunističnih tolp

Za Blokami so domobranci napadli neko četo »Ljubljanske brigade« in ji prizadejali hude izgube: 15 mrtvih, med njimi četni komendant in politični komisar, 3 strojnice, mnogo pušk, revolverjev in drugega orožja. Osem tolovajev se je predalo.

V Dolenji vasi so domobranci naleteli na batalion notranjskega odreda in ga popolnoma uničili. Občležal je komendant bataliona, dalje batalionski intendant in 10 komunistov. Domobranci so zaplenili 2 težki strojnici, 3 lahke strojnice, en lahki minomet, precej pušk in nekaj agitacijskega gradiva.

Domobranci 47. čete so 16. avgusta napravili pohod na Bloke, ki so jih komunisti utrli zasedami. Bloke sta branili dve brigadi, Domobranci so obe kmalu pognali v beg. Padlo je 20 komunistov, domobranci so zaplenili en lahki minomet in nekaj drugega orožja.

Pri Skriljah blizu Golega je te dni padlo 6 tolovajev, 3 so pa domobranci uleteli. Padli in uleteli so s Stajerskega in Primorskega. Domobranci so zaplenili tudi nekaj vojaškega materiala in orožja. Prizadejali komunistom hude izgube. V bojih pri Čatežu so domobranci prvi dan bojevali, 21. avgusta, je padlo 25 komunistov, drugi dan na več kot trideset, Domobranci so zaplenili komunistom tudi večjo količino materiala in orožja.

Opozorilo!

Uprava policije v Ljubljani, oddelek za protiletalsko zaščito, opozarja prebivalstvo, da mora v slučaju danega znaka za protiletalski alarm takoj zapustiti vse javne prostore in ceste in se nemudoma podati v najbližje zaklonišče. Osebe, ki ne bodo upoštevale obstoječih predpisov, se bodo najstrožje kaznovale z denarno in zaporniko kaznijo.

Ljubljana, dne 28. avgusta 1944.

Razprava o taini pasij klavniel se je te dni začela pri posebnem sodišču za javno varnost, pa se še ni končala. Pasij klavniel so organizirali: Marija Stembergerjeva iz Gorje Šiške, Tereziya Smukova in Mariya Turkovala v družabništvu s pobeglim Loizom Turkom in Josipom Drčarjem. Pse so kar po mestu navolili, dora so jih pa zaklali in prodajali po hišah in goštilnah kot »kostrunovino« po 35 in 40 lir kilo. Ker bodo o vrednosti psov, ki zanje lastniki zahtevajo odškodnino, vprašali za mnenje še kinologa, so morali razorožno preločiti.

Pri bombardiranju angloameriških bombnikov na mesto Peč so porušili letalski gangstri tudi tamošnje bolnišnico. Pod ruševinami je obležalo okrog 300 bolnikov.

Osebnosti vesli

POROČILI SO SE:

G. Vladimir Zupan, stud. chem. in gšč. Majda Vitičeva, stud. agron.; g. inž. Boris Černigoj, univ. asistent in gšč. Lucija Babarjeva, uradnica TBPD.

Cestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Franc Sitar, posestnik iz Stojice; Ciril Jeraj, poštni služitelj; Franc Gregorič, zvanik državnih železnic v pokolu; Marija Michelova; Angeloslav Sattler, železniški uslužbenec v pokolu; Alojzij Zakovšek, železničar v pokolu; Marija Lapova, posestnica iz Komende; Anton Zevnik, notar iz Kamnika; Franjo Grbec, uslužbenec drž. železnice v pokolu; Milutin Kalezic, uradnik ministrstva pošte v Beogradu; Franc Dolenc, domobranec; Ivana Kirajeva; Vinko Dolenc, uslužbenec Pokrajinske uprave in domobranci desetek; Amalija Kalkova, sipletna II. ženske realne gimnazije; Antonija Trampuževa.

V Stični: Dragotin in Majda Bano. V Gornjem Logatcu: Marija Zilnikova, gospodinja.

Na Hrvaškem: Anica Borštnikova. Naše sožalje!

Razblinjena iluzija

Rusi, Mongoli in slovanstvo

Treznj in razgledani slovenski duhovci so že od Jerneta Kopitarja dalje poznavali, da bi utegnile biti naše hejslovanstvo, ki je videlo to največje vseh naših utopij pretežno ali izključno v Rusih, kdaj usodno za ves naš obstanek. Kljub temu je še po sto letih, kar je Kopitar pravilno ocenil Rusijo, ostalo med Slovenci še vedno živo neko usodno ljubimkanje z »velikim slovanom bratom« na evrazijskih stepah. Prav ta atavistični anahronizem je v nemalnih meri pomogel do tega, da so se komunistična gesla teh zadnjih let zasidrala tudi v možgane mnogih slovenskih ljudi, ki so po svojem življenju in mišljenju sicer milje daleč od boljševizma. Tako je postala prav sto let po Kopitarjevi smrti zaljubljenost v Rusijo in Ruso slovenska življenjska nevarnost v najakutnejši in najbolj neslovanški nevarnosti, v komunistizmu.

Tako moremo najti tudi med Slovenci, ki sicer odklanjajo komunistizem kot tak, vrsto ljudi, ki so trdno prepričani, da je resnično in čisto bistvo slovanstva ohranjeno samo v Rusih, češ, vsi drugi slovenski narodi so že preveč prepolni s »svoisti« in mišljenji svojih sosedov Srednje in Zahodne Evrope. Zato tudi popolnoma nekritično sprejemajo vse, kar prihaja od Rusov, kot izraz praslavstva, ne da bi pri tem vsaj za en sam trenutek pomislili na usodno zgodovinsko dejstvo, da so bili prav Rusi stoletja in stoletja najbolj izpostavljeni tujim, in to celo mongolskim, azijskim vplivom. Kdor pa pozna rusko zgodovino, ta ve, da je ves ruski imperalizem samo legitimni naslednik imperalizma Mon-

gola Džingis-kan, da je bil ves notranji caristični in da je v veliki meri tudi sedanjí boljševiški državni in družbeni stroj mongolski, da je pa nazadnje mongolska v zelo veliki meri tudi sama miselnost ruskega naroda. Iti pa moramo nazaj: še dalje in zapisati, da je tudi sama ruska kri, bolj kakor bi si mogli najtreznejši slovenski Hejslovani misliti, pomešana z mongolsko.

Bilo bi golovo odveč, da bi mi sami dokazovali vsa ta neizpodbitna dejstva našim vsevednežem, ker jim enostavno ne bi verjeli. Zato naj namesto nas govori eden izmed najznačilnejših predstavnikov rusovstva, ruski pisatelj Mihail Pravdin. V svoji veliki in strogo znanstveno podprti knjigi »Džingis-kan in njegova dediščina«, napisani malo pred sedanjo vojno, je Pravdin orisal tudi naslednje več kot dvestoletnega mongolskega vladanja nad Rusi in vplive, ki so delovali tudi še potem in do današnjih dni.

Ruse je podaril mil je 13. stoletju Džingis-kanov sin Džučij, ki je umrl l. 1227, njegov naslednik Batu, prvi kan Zlate horde, ki je vladal od leta 1243. do 1256, je pa že ustanovil v okolišju svoje severovzhodne mongolske države tako imenovani »ruski ulus«. Ta »ruski ulus« ki je obstajal vse do 15. stoletja, je bil dejanski zarodek poznejše Rusije in po njej sedanje SSSR. Tako je torej oboje po svojem zarodku mongolskega izvora.

Preobširno bi bilo, navaialiti tudi v še tako kratkem izvlečku usodo »ruskega ulusa« mongolske države in mongolske pojave v njem. Dovolj bodi, če približemo

Lísteek „Družinskega tednika“

„Mrtva točka“ okrog polnoči

Vsako je lahko že bodisi pri napornem delu bodisi pri zabavi v prijetni družbi sam pri sebi tole opazoval: če je v pozni uri premagal mrtvo točko utrujenosti okrog polnoči, je z lahkoto vzdržal do jutra. Zakaj?

Naš organizem deluje in živi po določenem dnevnem in nočnem ritmu, ta ritem je spet odvisen od krvnega pritiska, od porabe kisika in od stanja krvi v pljučih. Hamburški profesor in zdravnik dr. Kroetz se je posvetil raziskovanju tega ritma in je pri svojih opazovanjih odkril marsikatero zanimive značilnosti.

Zjutraj varčujemo s svojimi močmi!

Ljudje, ki imajo že v zgodnjih jutrnjih urah preveč prekipelavajočega temperamenta, dožive v teku dneva pogosto neprijetno presenečenje, da jim srce na lepem prične nemirno utripati in nagajati. Naše srce je najbolj občutljivo z delom okrog polnoči, tedaj bije tako rekoč s polno paro. Nato se njegovo delovanje po malem vse bolj umirja in doseže okrog četrte ure zjutraj najnižjo, najpopolnejšo točko miru. Od te točke se prične spet vzpenjati. Zato v zgodnjih jutrnjih urah srce še ni sposobno delovati z svojo močjo, šele med dvanaesto uro opoldne in četrto uro popoldne doseže delovanje srca spet svoj višek. Odlej počasi krivulja pada in se šele pozno popoldne dvigne, da doseže okrog polnoči svoj vrhunec.

Podoben pada in raste poraba kisika. Kakor vidimo, terja torej od nas ta dnevni in nočni ritem umno gospodarjenje z našimi močmi, kolikor je to dandanes v tako izrednih razmerah sploh možno. In prav zato je predpolnočno spanje tako zdravo in priporočljivo, ker zabiše ostro mejo med najvišjo višino in najnižjo nižino delovanja naših najvažnejših organov. Jutranja gimnastika pa poživi krvni obtok in olajša organizmu preusmeritev iz nočnega počitka v dnevno delo.

Zrealo zdravje in bolezní

Vsak dan po klinikah, zdraviliščih in bolnišnicah zdravniki in biokemiki preiskujejo kri. Te krvne preiskave so postale značilni in nepogrešljivi pripomoček za diagnozo, za ugotovitev bolezni. V krvni sliki se zrcali človekova bolezen. Pogled na to sliko je kakor pogled v črno zrcalo, ki odkrije vse tiste znake bolezni, ki jih s prostim očesom nikoli ne bi videli.

Neznaten ubodljaj v konico prsta ali usneni mešček in že dobimo dovolj krvi za krvno sliko. Ena sama kapljica zadošča. To kapljico razmaže zdravnik na stekleni ploščici in jo nato še pobarva s posebnimi raztopinami, tako da pod mikroskopom takoj ugledamo rdeča krvna telesa. V enem samem kubičnem milimetru krvi domuje nič več in nič manj ko pet milijonov rdečih krvnih teles. V isti količini krvi se pa nahaja tudi 6000 belih krvnih teles. Skupno napolnjujejo ta bela in rdeča krvna telesa samo polovico krvne kapljice, druga polovica pa obstoji iz krvne vode.

Ker poznamo pravila krvne sestave za zdravega človeka, lahko po številu belih in rdečih krvnih teles, po njih velikosti in obliki sklepamo na razne bolezni. In tako s pomočjo krvne slike odkrijemo marsikatero bolezen, ki nam bi sicer ostala skrita, hkrati pa tudi razkrivamo marsikatero simptome, ki bi si iz kakršnega koli vzro-

ka rad nabavile kakšno nevarno bolezen.

Čudežno zdravilo: jetra in železo

Zdravnik danes lahko takoj ugotovi nevarno slabokrvnost, tako imenovano perniciozno anemijo, če pogleda skozi mikroskop in zagleda v krvni kapljici več ovalnih, izredno rdečih krvnih teles. Prav tako lahko ve, če bolnik v želodčnem soku nima kisline in če mu groze nevarne živčne bolezni. Edina rešitev so jetra zdravila. Marsikateri bolnik, ki bi njega dni gotovo umrl, je po nekaj mesecih zdravljenja s svežimi jetri ali pa z jetrnim izvlečkom zdrav ko riba in sposoben za delo.

Neka bledična, šibka ženska si je dala pri zdravniku preiskati in pregledati kri. Krvna telesa v njeni krvi so bila iznakažena, šibka in majhna. Zfianost ve, da so takšna telesa znamenje pozne slabokrvnosti, ki jo je težje zdraviti z jetri. Zdravnik v takšnem primeru zapiše železo. In bolnik res kmalu ozdravi. Že v starem veku so ranocelci in padarji poznali izredno zdravilno moč železa in zdravili z njim bolnike, kakor so tedaj pač vedeli in znali. Danes pa zdravnik s pomočjo mikroskopa in krvne slike takoj ugotovi, ali mora bolnika zdraviti z železom ali z jetri.

Odkod so pa bela krvna telesa?

Tudi pohabljen bela krvna telesa so pogosto vzrok raznih nevarnih bolezni. Odkod so pa ta skrivnostna bela telesa, ki je njih število v krvi sicer mnogo, mnogo manjše kakor rdečih?

Zibelka belih krvnih teles je v hrbtnem mozgu. Razen tega se porajajo bela krvna telesa še v vranici in v nekaterih žlezah. Z vbrdom volle igle v prsnico dobi zdravnik nekoliko mozga, ki ga previdno pregleda pod mikroskopom. Tedaj ima pred

Objava!

Dne 5. septembra t. l. prične začetniški

specialni enomesečni tečaj

iz brezorožne samoobranbe

džiu - džitsu

pod vodstvom strokovnjaka.

Za gospode: torek in četrtek ob 18.30 uri

za dame: torek in četrtek ob 20. uri

Prijave in pojasnila vsak torek in četrtek ob 18. do 21. ure

Gimnastična šola, Muzejska ul. 3, pritličje

seboj mozeg, ki je tako rekoč »očes« belih krvnih teles.

Iz njegove sestave in obliki odkrije v njej celice raka, zajedaveč malarije, ki pogosto mnogo let neskrbno počivajo v mozgu, spozna pa tudi znamenja leukemije, belokrvnosti. Kar je njega dni mogel patolog dognati šele po človekovi smrti, to moderni zdravnik ugotovi danes že lahko na živem organizmu. Iz jeter, vranice in žlez prav tako zdravnik vzame nekaj dragocene snovi in jo pregleda, iščeč tudi v njej povzročitelje raznih bolezni.

»Policisti« organizma

Naloga rdečih krvnih teles je, da razvažajo kisik iz pljuč v razne organe v organizmu. Naloga belih krvnih teles je pa, da bde nad tem delom kakor strogi policisti. Če njih veljavna služba odreče, človek zboli. Brž, ko vdero v organizem bolezenski škodljivci, se morajo bela krvna telesa tako razmnožiti, da jih uničijo in preženo s tem bolezen iz organizma. Če pa izgube bela krvna telesa to zmognost in infekciji podležijo, dobi človek to ali ono nevarno bolezen. Zastrupljenec se lotijo sluznic v grlu, žrelu, na nebu, v črevesju in na dlesnih. Bolnik je v hudi nevarnosti. Da bi takšnemu bolniku pomagali, so zdravniki naredili prav zanimiv poskus.

Življenju že mnogo pretrpel, pa ga vseeno borba z usodo duševno ni zlomila.

»Želite?« je vprašala tiho in hkrati ogrnila Vasiljevi domači plašč okrog ram.

»Dajte mi vazelino,« je skoraj rezko velela igralka.

Medtem, ko si je Marija Vasiljeva s tresočo se roko čistila obraz, ji je garderobierka Marija pripravljala obleko. Prav ko je položila na posteljo športen popoldanski kostim, je kakor sama zase dejala:

»Zdi se mi, da vam vloga res več ne leži, Marija. Samo trikrat so vas poklicali pred zastor.«

»Kaj zato?« je razdraženo odgovorila slavna igralka. »Jaz vem, da sem v tej vlogi dobra in konec besedi.«

Garderobierka Marija je menda predbro poznala temperament svoje gospodarice, zakaj obmolnila je in ni izpregovorila, dokler igralka Marija ni zaprla vrat za seboj. Nato je pa stara ženica, ki je ostala sama v prezakurjeni, majhni sobici, dihlila kakor sama zase: »Sirotica!«

Igralka Marija se je napotila po meglenih, zatemnjenih ulicah proti svojemu domu. Stanovala je v visoki, moderni stanovanjski hiši, čisto v gornjem nadstropju, da je ne bi motil ropot z ulice pri učenju vlog in ker je bilo tako moderno. Zdi se je zgrozila ob misli, da bi morala v samotno kletko pod črnim nebom, kjer je megla zadržala sleherni razgled. Odhitela je dalje, ne vedoč kam.

Vbrizgali so bolniku, ki je imel pre-malo belih krvnih teles, da bi premagal infekcijo, kri bolnika, ki je bolehal za belokrvnostjo, torej za presežkom belih krvnih teles. In glej, poskus se je čudovito posrečil. Bolnik je z lahkoto premagal infekcijo; bolezen njegovega bližnjega je bila njemu v rešitev in srečo! Bolniku, ki je bolehal za belokrvnostjo, so pa zdravniki nikoli vzelo kri nadomestili z zdravilo krvjo zdravega človeka.

Kaj pa, če ni nobenega »belokrvnega« pri roki? Na današnji vseučiliški kliniki so pred nedavnimi rešili tudi to vprašanje tako, da so bolniku namesto krvi belokrvnega bolnika vbrizgali mleko. In res so se v krvi

PREIZKUŠNJA

Slavni mož v zakonu res da ni bil srečen. Pred dvajsetimi leti se je bil po bežni ljubezni nenadno odločil in se poročil z žensko, ki prav za prav ni bila lepa. Imela je pa prosojni obraz v barvi dragocenega porcelana, njena postava je pa ovajala krhko očarljivost. In ti čari so tedaj za čudo hitro omrežili krepkega, zdravega in mladega moža. Na žalost so se pa izpremenili v dolgih letih zakona pri mladi ženi v bolehnost, tako da si je žena slovilega moža nakopala mnogo bolezni, ki jim še tako slavni zdravnik niso vedeli imena. Če se je vozila z vlakom, je medlo slonela na blazinah in samo kdaj pa kdaj z ugašajočim glasom vprašala po imenu mimo hitre postaje. V gorah jo je mučila nuda, ob morju glavobol, ob rekah so jo nadlegovale mušice, na polju jo je žgalo sonce, v mestu ni prenesla ropota, na deželi ji je bilo pa življenje preveč neudobno. Prav tako ji je bila zopna družba vseh tistih ljudi, ki so kakor mušice svetlobo kar venomer obkrožali njenega slovitega soproga, in že pogled nanje ji je povzročal glavobol, ki so se mu kaj rade pridružile še druge nevedčnosti. Doma se je njen mož spotal ob stekleničke in lončke zdravil, zakaj sobe v njunem stanovanju so bile zmerom zastrite in zatemnjene.

Razen tega nista imela otrok.

V prvih letih zakona je slavni mož potrpečljivo sprejel na svoji rame-ni vse te neštete preizkušnje in brez tožbe prenašal ženo bolehnost. Zadržal je korak, če je ona capljala ob njegovi strani, znižal glas, če ji je presilno bil na občutljivo uho, se zadovoljil s sprehodi po nižavah, namesto da bi plazal v višine, po katerih je tako hrepenel. Če je pa le kdaj ugledil svojim željam, je bil vselej in povsod sam: v nedosegljivi višini gorskih vršacev, v lahkotni zabavi med svojimi drugji, v drznem poletu svojih globokih misli.

S časom je pa pričel trpeti zaradi nesmiselne in nepotrebne šibkosti ob svoji strani, ki je vse dni ovirala njegovo življenje. Da, če bi žena bole-hala za kakšno določeno boleznijo, prirojeno ali pridobljeno, bi se prav gotovo sprijaznil z njo in jo potrpeč-ljivo prenašal. Nehote je pa pošiljal k vragu te neštete nevedčnosti, ki jim noben zdravnik ni mogel ugotoviti vzroka niti imena.

Le kako je moglo, da si utrujen, komaj se zbudiš in vstaneš iz postelje, in si, preden si enkrat ponesel jed v usta? O, kako ga je mučilo, da je moral uro za uro, dan za dnem gledati to hiranje, ne da bi smel upati v izboljšanje ali celo ozdravljenje! Zvijal se je v okovih, dokler mu niso ranili srca in možgan do krvi, tako da so se mu jele porajati zle misli, podobne strupenemu plevelu.

Noge so jo same zanesle v kavarno, kamor je po navadi zahajala. Na pragu je obstala, oslepljena od jarko luči. Da, tam pri njeni mizi so že sedeli njeni poklicni tovariši v živahnem razgovoru. Morda so prav njo in njen nocojšnji neuspeh opravljali...

Spet se je znašla na ulici. Bolj tekla kakor stopala je proti predmestju, kjer je sredi majhnega, zelenjavnega vrtička stala hišica njene garderobierke, tiste Marije, ki ji je njega dni vzela zarobenca, zborista in si ga privoila za ljubimca, tiste Marije, ki ji je vse oprostila, ki je vseeno ostala pri njej, se pozneje omožila s šepetalcem in imela z njim hčer, ki je danes že odrasla dekle. Tiste Marije, ki ji je toliko let zvesto služila in ki je danes, čeprav istih let kakor ona, Marija Vasiljeva, stara ženica, upajoč, da bo kmalu imela vnuko...

Okna hišice so bila razsvetljena. Marija Vasiljeva se je naslonila na ograjo in poklicala: »Marija!«

In glej, res so se odprla vrata, kakor bi jo bil kdo pričakoval. Garderobierka Marija je stala na pragu, njena drobna postava je bila osvetlje-na od luči, ki je lila v temo iz majhne kuhinje, kjer je veselo žuborela voda v čajniku.

»Ali si ti Marija?« je vprašala ženica na pragu.

»Da, jaz,« je dahnilo iz teme.

»Stopi, stopi noter - ljuba moja,« je vzkliznil prijazni in zaskrbljeni glas s praga. »Ta hladni, megleni zrak ni več za naju...«

bolnika v petih urah bela krvna telesa podvojila in z lahkoto premagala infekcijo.

Njega dni so krvi pripisovali ljudje skrivnostne zmognosti. Dolgo so celo verjeli, da s prenosom krvi prenesemo tudi duševne lastnosti človeka, ki smo mu kri vzeli. Moderna znanost je pa dokazala, da so vse to samo utvare. Vendar je prav ta znanost rešila kljub temu življenje neštehtim ljudem, danes predvsem tisočim vojakom na bojiščih in v vojaških bolnišnicah. Vsak nemški vojak ima zato na svoji spoznavni ploščici označeno tudi svojo krvno skupino, da ta podatek zdravniku pri prenosu krvi skrajša in olajša delo, bolniku pa pogosto reši življenje.

NAPISALA VILMA ŠTURMOVA

Skušajoč jih premagati je pregovoril svojo ženo, da sta odpotovala v drug kraj, v novo okoliš. Silno je pazil, da je imela preobčutljiva bolehnica vse potrebno udobje za svoje ugodje. Da, prav prijetno se ji je godilo v novem domu. Ko je premagala prve posledice napornega potovanja, je vsako jutro mogla na izprehod ob obali, popoldne je ležala v ležalniku v senci cipres, zvečer pa posedala na terasi z razgledom na morje. Mož se je oddahnil, videč da je po nekaj dneh pri kosilu dvakrat zajela jed, ki ji je bila vendar enkrat povšeči.

Vsako jutro se je mladina v kopalnišču zabavala z vožnjo po valovih. Posebno dekleta so imela v tem športu priložnost nehoti pokazati vse svoje čare, svojo mladost, svoje prekipelavo-če zdravje in svojo spretnost. Čeprav je težko med tridesetimi mladimi, veselim deklet izbrati najmi-nejšo, je vendar neki gospod, ki je slučajno ležal v pesku tik slovitih zakoncev, opozoril slavnega moža, naj vendar pogleda, kako čudovita, oh, kako očarljiva je ena izmed mladih športnic.

Mož in žena sta oba obrnila pogled v tisto smer, toda žena je kmalu po-besila oči in jela sipati drobni morski pesek skozi tenke prste, posvečajoč temu delu vso pozornost. Njen mož pa ni odmaknil oči od mlade vodne ama-conke. Njegov nemirni pogled jo je našel tudi drugi dan, in še tretji in naslednji. Videl jo je, kako zna plavati, kako se vzpenjati v višave, kako veslati in kako veselo, neskrbno za-peti šegavo pesmico. Občudoval je njeno hojo, ki se je tako lahkotno prilagodila slehernemu okolju, občudoval

Vzemite

za ledvične bolezni URIDON čaj

Dobite ga v lekarnah

brezhibnost njene rasti, čiste obrise mladega života, njeno glavo in njen obraz, ki je združeval bistrost, dobroto in lepoto. Najbolj ga je pa očaral nadih mladostne moči, zdravja in svežosti, ki je vel od nje, kakor veje sočni duh iglavcev v poletni vročini iz gorskega gozda. Njegovo občudova-nje je nehoti prešlo v hrepenenje.

Ne dolgo nato sta se slavni mož in mlado dekle spoznala.

Zivahno in prijazno je kramljala deklica s slovitim možem, ne v tonu mladostnega oboževanja, kakor so zmerom tako rada kramljala mlada dekleta, lepotice, še bolj pa tiste, ki so si samo domišljale, da so lepe, ne, temveč naravno in nepriljudno skrom-no, kar je slavnemu možu še posebno dobro delo.

In tako sta se domenila, da bosta skupaj plavala čez zaliv.

V tiste pol ure, ki jo je preživel v vodi ob njej, se je v srcu slavnega moža nekaj prerodilo. Ko je šlinila deklica ob njegovi strani v vodo in se nekaj trenutkov nato v srebrni plavalni čepici prikazala nekaj metrov oddaljena od njega, ko je enakomerno z zagorelo, krepko roko odpravila va-love in veselo odgovarjala njegovim vprašanjem, se je spet počutil mlade-ga kakor pred dvajsetimi leti, ko še ni bil poznal spon bolezni, razvaje-no-sti in nesrečnega zakona. Kmalu sta ubrano plavala v istem ritmu proti bregu, ki se je kakor bela nit odražal pred njunimi očmi.

Na drugem bregu sta zlezla iz vode in se vrgla v vroči pesek, da bi počivala. Oba sta prekrižala roke pod glavo in z zaprtimi očmi strmela v sonce.

»To je dobro,« je čez čas reklo dekle.

»To je dobro,« je ponovil mož in pri srcu mu je bilo, kakor da bi bil Adam, ki mu je Bog pravkar poslal družico, ustvarjeno iz njegovega rebra.

Od tistega trenutka dalje se je vse odločilo.

Slavni mož, željan pretrgati z ne-srečno preteklostjo vse vezi, se je od-ložil, ločitev se od svoje žene. Ni je bilo treba dolgo prepričevati. Bila je skoraj vesela, da se je tako lepo od-križala moža in vseh neljubih zakon-skih dolžnosti, ki so ji bile od prvega dne samo v breme in zoprne.

Ves ta čas so se moževe misli mu-dile samo pri deklici. Nikoli se ni naveličal risati si, kako se bo nje-govo življenje zdaj od temeljev dalje izpremenilo in postalo srečno in vedro. Videl se je že s svojo spremljevalko na smučeh v snegu, drseč nizdol v enakomernih lokih, vedeč da mu bo tovarišica tudi še tako na strmem bregu ostala tik za petami. Videl jo je, kako stopa lahkotno vzpenjajoč se od ruše do ruše, od skale do skale, neutrudljivo in brez tožbe. Dolgi spre-hodi, vročina in viharji ne bodo kos njenemu utrjenemu telesu, nikoli je ne bo moral vprašati, ali je utrujena.

Lišaji in suha koža so podloge marsikateri žene in dekleta. Odpravite jih s kremo »EVA«.

In še ni bilo dovolj upanja in ve-selja: iz nove zveze se mu bodo rodili otroci, krona in izpolnitev vse človeš-ke sreče, njegovi potomci, njegovi nasledniki!

V mnogih dolgih in ljubečih pismih je izlival deklici svoje hrepenenje, roteč jo, naj se vendar že odloči in risajoč ji v pisanih barvah lepoto prvega skupnega potovanja po morju.

Socialna skupnost živali

Cudovito življenje mravelj - simbola marljivosti

Mravlje poznajo poleg lova, živinoreje in poljedelstva tudi obrt in žive strogo načrtno

Naša zemlja je dajala in še daje prostora mnogim vrstam živali, ki po velikosti in moči presegajo človeka. Vendar je postal človek nad njimi gospodar. To se mu je posrečilo v prvi vrsti zaradi tega, ker je socialno bitje, združeno v skupnosti, katerih najvišji izraz je država. Nobenim živalskim sesalcem se ni nikdar posvetilo, da bi se združili v tako družbo. Tudi včasih močno narasle črede raznih zverj in živali, so vedno le črede, brez notranje organizacije in ureditve. Vendar imamo na svetu tudi živali, ki žive v urejeni socialni skupnosti. Toda začudo, te niso sesalci, ampak žuželke: čebele, termiti in mravlje.

Urejenost čebeljih panjev z matice na vrhu organizacije, graditev satovja, nabiranje medu in moritev premmogostevnih trofov, vse to so stvari, ki jih pri čebelah občudujemo. Vendar so čebele še daleč za termiti, in termiti zaostajajo za mravljami. Res je, da niti termiti niti mravlje ne znajo graditi tako čudovito geometrično pravih satov, kakor jih grade čebele. Res je dalje, da mravlje zaostajajo za termiti glede graditeljskih sposobnosti. Stavbe termitov so trdnjeje od železobetona, in če primerjamo njihovo višino z velikostjo termitov, so to nebotičniki, kakršnih človek v primeri s svojo velikostjo še ne zna postavljati. Toda v vsem ostalem so mravlje visoko nad čebelami in termiti.

Mravljišča so urejena natanko po sistemu držav. Njihovo središče je mravljišča kraljica matica, ki vlada tudi nad drugimi maticami, ne samo nad samej in brezpolnimi mravljinici. Mlade samice in samej dobe pred ploditvijo krila in poleta na svatovski polet. Oplojene samice se vrnejo v mravljišča, če jih spet naidejo, ustvarijo nova selišča, ali pa pozinejo. Samej se ne vrnejo nikoli več. Po poletu pozinejo. Vrnivšim samicam postrizijo krila in jih odnesejo v spodnje prostore, kjer je potem edino njihovo opravilo, da ležajo laica. Vse ostalo sloni na brezpolnih mravljinicah. Ti so organizatorji, stražniki, bojevniki, lovci, delavci, živinorejci, kmetovalci, ponekod vrtnarji in celo tkačji.

Mravljinice grade mravljišča, urejajo okoli njih ceste, ki so včasih kilometre dolge, krmlijo ličinke, negujejo hube, jim pomagajo iz zapredkov in pitačo drug drugega. Mravljinice negujejo listne uši, ki so njih molzna kćiva. Da jim ne bi odletele, jim postrizijo krila. Stalno jih stražijo. Grade jim tudi stane. Pozimi jih deloma prenesejo v mravljišče, da tam prezimijo. V Ameriki žive mravlje, ki strebijo tla plevla, naselejo na njih mravljinici riž, ga negujejo, in ko pozori pospravijo v svoja skladišča. Neke mravlje v Braziliji grade na drevesih vrtove, v katerih goje sočivje. Največji čudež pa so mravlje na otokih Južnega morja, ki prebivajo na drevesih in si mravljišča tko iz niti svojih bub. Bubo vzamejo, odvijajo nit in to uporabljajo kakor tkalec čolnčik. Tehnika je popolnoma ista. Tako poznajo mravlje poleg lova, živinoreje in poljedelstva tudi obrt.

Ja jo obožuje... Le zakaj je privolila zaradi te bedaste preizkušnje v to polovanje, ki je vendar vedela, da bo zbolela za morsko boleznijo? Morda bodo pa vseeno zdravila pomagala? Morda bo ostala zdrava?...

Nov val šibkosti jo je vso zagrnul. Džupano se je borila s slabostjo, toda obležala je budna vse do jutra. In tedaj je resnično zbolela za morsko boleznijo.

Bilo je hudo in jo je držalo ves čas vožnje. Slabost ji je brodila po drobovju kakor divja zver in razorala njen zorni obraz. Deklica je obležala, kamor so jo položili, saj ni bila zmogla govoriti. Le kdaj pa kdaj se ji je izvil vzdih, ali je pa zastokala, če je bilo le preveč slabo.

Sicer se je kdaj pa kdaj obupana vpraševala, kaj neki bo storil ljubljenci, kako bo sprejel njeno slabost in ali bo nesrečen zaradi nje. Vendar se je le poredkokdaj zavedala njegove bližine in le ena sama globina v njej, te nedotaknjena od bolečin, ga je v nemih dvogovorih rotila, naj je vendar ne zapusti, naj jo vseeno ljubi in obožuje, čeprav ne blestečo in zdravo, čeprav neznanatno, betežno in vso revno.

In zgodil se je veliki čudež, da je mož razumel to govorico. Prav nič ga ni jezilo, da se je moral odpovedati vsem zabavam, ob pogledu na izmučeni, blede dekličin obraz ga je prevzele samo globoko sočutje. Še nikoli dolej se ni počutil tako oddaljenega od samega sebe, svojega ugodja in svojih želja. Prav nič mu ni bilo mar, da je bila ta vožnja čisto drugačna, kakor si jo je bil risal v svojih drznih sanjah. Prav nobene druge želje ni imel, kakor da sme sedeti ob njeni postelji in jo držati za roko, vedeti, da jo pomirja, če drži njeno roko v svoji, jo gledati in zavedati se, da jo ljubi bolj ko vse drugo na svetu. Ure ob njeni strani so minevale kakor minute; bil je ves zamaknjen vase in v izpremembo, ki se je zgodila z njim.

In naposled, naposled se je prikazala obal. In tedaj je deklica storila prve plabe, tipajoče korake na novi obali, vsa srečna zavedajoč se, da so jo njegove krepke, dobrotne roke, ki ji tako sočutno pomagajo na kopnino in da so to njegove oči, ki tako ljubkajoče počivajo na njenem izmučenem obrazu.

In tedaj je vedela, da sta oba prežela veliko preizkušnjo

Vse to nas navdaja s strmenjem in začudenjem. Vendar ni nič v primeri z mravljinčimi vojnami. Mravlje poznajo vojskovanje natanko za iste cilje in na enake načine kakor ljudje. Njihovi bojni pohodi so namenjeni v prvi vrsti ugrabitvam ličink in bub, iz katerih si potem vzgoje sužnje. Suženstvo je v mravljinčiem svetu sploh zelo važen socialni ustroj. Nekatere mravlje, ki se ukvarjajo samo z vojskovanjem, brez sužnjev sploh ne morejo živeti. Druge vojne se bijejo med mravljinici za pasišča in listne uši, a često tudi za meje ozemlja, ki so med posameznimi državami natanko določene. Vojskovanje samo pozna nepričakovane napade iz zasede, obkolitve in obleganja, frontalne borbe, strateške umike, pa tudi premirja in sklenitve miru. Često se dve mravljinčiji ljudstvi, ki spoznata, da sta enako močni in nimata izgledov za zmagoto tega ali onega, po vseh pravih diplomacijah sporazumeta za ustavitev vseh nadaljnjih sovražnosti in živita v medsebojnem miru, da, celo tudi priatelstvu.

Morda naičudovitejše je, kako prekorajno mravljinici na bojnih pohodih jarke in potoke, če le niso preširoki. Oprimejo se drug drugega in napravijo tako tež vodo most iz živih teles. Po tem mostu koraka potem ostala vojska na nasprotni breg. Ko je pohod končan, se tisti mravljinici, ki so tvorili most, drug po drugem spet skobalijo na breg in odidejo za ostalimi loviriši. To so torej njihovi pionirji.

Dolgo smo mislili, da so mravlje neme in se sporazumevajo med seboj samo s tipalkami, a potem so mravljeslovci ugotovili, da poznajo tudi sporazumevanje z glasovi. Toda glasovi mravelj so tonsko tako visoki, da jih človeško uho ne dojamemo. Ko so postavili k mravljiščem posebne naprave za transformacijo glasov, so na veliko presenečenje slišali, kako mravlje neprenehoma nekaj žobudrajo. Ali je to zares lezjak? Tega še nihče ne ve, a nemogoče ni. Kajli premnozi polavi v mravljiščem življenju bi potrjevali domnevo, da se mravljinici sporazumevajo tudi z glasovi, kakor ljudje. Če n. pr. mravljinice naidejo kje deset užitnih zrn, steče do tovarišev, in takoj se jih napoti na naiščiše natanko toliko, kolikor je zrn.

Ali so mravlje razumne? Po vsem tem, kar počenjajo, o tem ne moremo več dvomiti. Toda mravljeslovci, so ugotovili še nekaj: da ima mravlja v primeri s svojim telesom večje možgane kakor človek v primeri s svojim. Pa tudi njena moč je večja. Mravlja zmoro težje bremena, ki je za večkrat večje od njene telesne teže. Če bi bil človek tako močan, bi z lahkoto prenašal bika.

Naše mravlje niso niti nevarne niti škodljive. Nasprotno, s tem, da so neprenehoma na lovu za mršesom, opravljajo tako koristno delo, da bi jim morali biti zani večno hvaležni. Morda bi mršes sploh vse uničil, če ne bi bilo mravelj. Poznamo pa tudi mravlje, ki so celo človeku nevarne. Te žive v Južni Ameriki in so strupene. Na zemlji je na tisoče vrst mravelj, a vse žive v socialno urejenih skupnostih, celo mravlje nomadke, ki nimajo stalnih mravljišč. Te se sele po svojih loviščih iz kraja v kraj in si grade le začasna bivališča. Da so še posebno bojevitve, je razumljivo.

Tako so mravlje med vsem živalskim naičudovitejša bitja in da neustrokovnjaku ne vzbujajo posebnega zanimanja, je vzrok le v tem, ker so tako majhne v primeri s človekom, da se le malokdo zmeni zanje. Toda mravljeslovje je veda, ki zanima že dve stoletji veliko vrsto znanstvenikov. Mnogi so posvetili proučevanju mravelj in njihovega življenja vse svoje življenje. Na tisoče in tisoče je že debelih knjig v vseh jezikih, ki opi-

Ne redkokdaj opazujemo tudi na naših ulicah in cestah mojstre ravnotežja na kolesih, posebno ob alarmih, ko se vsakomur mudi v bližnje zaklonišče ali domov. Marsikomu pa morda le še ni znano, da v tujini kolesarski artisti igrajo na kolesih polo in celo nogomet. Gornja slika nam kaže Nemko Erno Weberjevo, večkratno državno mojstrico v umetnem kolesarjenju, pri posebnih zanimivi in izredno težki vožnji.

sujejo mravlje. Naičudenitejšo delo o življenju mravelj je pa doslej napisal francoski pisatelj in filozof Maeterlinck v svoji knjigi »Življenje mravelj«, ki je bilo prevedeno že na večino kulturnih jezikov. Le mi Slovenci pa žal še nimamo. Poleg knjige o mravljah, je pa napisal Maeterlinck tudi enaki knjigi o življenju termitov in življenju čebel. Pri nas Slovenci je pisal o mravljah največ še naš veliki prirodopisec Eriavec. V gledanem času bomo pa dobili povest iz življenja mravelj, spisano vsaj v temeljih na prirodopisni podlagi. M. S.

Ali naj po operaciji kmalu vstanemo?

Embolija in pljučnica sta tisti boleznii, ki tudi po posrečeni operaciji še zmerom ogrožata zdravje bolnika. Dolgo je prevladovalo mnenje, da mora bolnik po operaciji kar najdalje ostati v postelji, da si tam nabere izgubljenih moči in premaga še poslednje posledice bolezni. Danes so pa zdravniki drugačnega mišljenja.

Embolija nastane, če zaradi prepočasnega krvnega obtoka po operaciji drobci strnjene krvi zamaši važno žilo, tako da človeka kap zadene. Ležanje v postelji pospešuje to možnost, prav kakor vodoravna lega pospešuje vnetje pljuč, kjer je dihanje otežkočeno in se zrak nabira v pljučih. Prav tako so zdravniki tudi ugotovili, da se rane hitreje in lepše celijo, če je krvni obtok hiter. Krvni obtok je

pa normalno hiter, samo če se gibljemo in če ne polegamo ali celo dolgo ležimo.

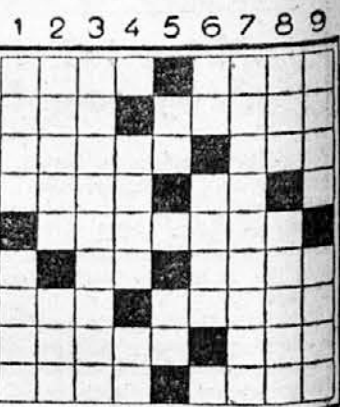
Po modernih klinikah in zdraviliščih zato zdravniki pogosto preženejo bolnike, operirane na golši, slepiču, trebuhu ali želodcu, že prvi dan po operaciji iz postelje, posebno če se jim zdi nevarnost pljučnice ali embolije velika. Po navadi bolniki s to odreditvijo niso posebno zadovoljni, saj žive v prepričanju, da spada k zdravljenju in operaciji dolgo poleganje v postelji. Poskusj na 600 takšnih bolnikih so pa pokazali, da so bili ti bolniki vse prej zdravi kakor tisti, ki so jih zdravili po starem načinu in da se operacijam skoraj v nobenem primeru ni pridružila kakšna komplikacija.

Kako je ustvarjal Schubert

Schubert je ustvarjal svoje nesmrtnne pesmi z izredno lahkoto in nenavadno hitrostjo. Sam je povedal, da mu melodija doni v ušesih in da mu je ni treba niti na klavirju zaigrati, pa jo vseeno lahko uglaši. Tako je na primer »Vilinskega kralja« uglašil v pol ure, korakajoč po svoji sobi sem in tja in pripevajoč si melodijo.

Ko sta ga prav tedaj obiskala dva prijatelja, ju je Schubert povabil v bližnji konvikt, kjer so imeli klavir in jim je novo pesem zaigral. Bogataš po dubu Schubert je bil namreč v svojem zasebnem življenju tak siromak, da niti klavirja ni premogel...

Križanka šte. 26

POMEN BESED

Vodoravno: 1. Zabava. Evropska prestolnica. — 2. Rudarjev dom. Tehnična naprava. — 3. Ni primerna za spanje. Latinski pozdrav. — 4. Kazalni zaimek. Osebnii zaimek. — 5. Oboroženec. — 6. Kemijski znak. Svetopisemska oseba. — 7. Žensko ime. Živa tkanina. — 8. Diple. Svojični azimek. — 9. Hranivo tlo za klice. Telesna poškodba.

Navpično: 1. Del roke. Položaj. — 2. Cvetlica. Carovnik. — 3. Razvoj. — 4. Žensko ime. Akademski kratica. — 5. Veznik primorskega narčja. Kazalni zaimek. — 6. Cerkvena kratica. Častitljiv stavec. — 7. Danes sorazmerno cenejša kakor pred vojno. — 8. Šport. Vasica na Goriškem. — 9. Ptica. Narodna je povsod v časteh.

Rešitev križanke šte. 25

Vodoravno: I. pomanjkanje. — II. izumitelj. — III. niz; la; le. — IV. Arabija; tir. — V. li; kvasi. — VI. mast; lk. — VII. treskavica. — VIII. sova. — IX. dekan. — X. Ararat; kl. — XI. ar; som; ali.

Navpično: 1. pinakoteka (muzej za slike). — 2. oziri; Ra. — 3. muza; mežnar. — 4. am; as. — 5. nižinski pas. — 6. jt; ta; to. — 7. kelak. — 8. ala; vpisek. — 9. nj; ta; cokla. — 10. Jelisava. — 11. Emerik; anti.

Bolnik s 3257 recepti

Leta 1897. je na Sinji obali na Francoskem umrl neki bolnik, ki je zapustil v svoji zapuščini tudi precej velik zavojček z napisom: »Moje drago življenje«. Ta zavojček je določil za nekega svojega sorodnika, dunajskega zdravnika.

Ko so skrivnostni zavojček odprli, so našli v njem 3257 zdravniških receptov, skrbno zloženih in potrjenih, da so plačani. Napis na nenavadni zapuščini torej le ne bil neupravičen...

»Kongres piparjev«

Leta 1894. je na Dunaju zboroval kongres piparjev. Na tem kongresu so se zbrala razna društva z blagodonečnimi značilnimi naslovi kakor: »Dobro vonje«, »Mirovna pipa«, »Zabavni kadilci«, »Zadovoljni puhači in podobno.

Najzanimivejše in najzabavnejše je pa, da je neki opazovalec piparjev ugotovil, da niti en sam pipar ni imel med kongresom v ustih pipo, pač pa marsikateri izmed njih smotko ali cigareto.

Majhen vzrok, velike posledice

V Calcinati pri Bergamu v Italiji je spodil neki fantiček mačko iz domačega stanovanja. Živalca je skočila skozi okno in pri tem prevrnila evelični lonček, ki je iz drugega nadstropja padel na glavo mlademu dekletu, da je bilo takoj mrtvo. To deklica se je nameravalo drugi dan poročiti. Ko je za nesrečo izvedel njen zaročenec, si je pognal kroglo v glavo. Še zvečer istega dne so ugotovili, da je srečka pokojnega zadela glavni dobiček. Denar je pripadel njegovemu bratu. Brat je takoj, ko je dvignil denar, jel na debelo zapravljati in popivati. Neki tujec, ki je izvedel, da nosi srečni dobitnik pri sebi stalno večjo vsoto denarja, ga je napadel, oropal in ubil, nato pa zbežal v tovrnem avtomobilu. Avto je pa na begu tresel v neko drevo in ropar je obležal težko ranjen pod razbitinami. Konec!

»Hitrost« ledenikov

Ni dolgo tega, kar so sestavili izredno občutljivo in zelo natančno pripravo za merjenje premikanja ledenikov. Znano je, da ledeniške gnote ne mirujejo, temveč da se premikajo, kajpak le s polzevo hitrostjo. S pomočjo naprave, podobne velikemu m. deni nastemu toplotomeru, ugotove zdaj lahko hitrost premikanja in toploto, bolje mrzloti ledenika.

Na ta način so dognali, da niha hitrost ledeniškega premikanja med 40 in 200 metri na leto. Ta hitrost velja za ledenike v evropskih alpah, medtem ko so grönlandski ledeniki znatno hitrejši, saj se premikajo s hitričo približno 20 metrov na dan.

MALI MUK

SASA DOBRILA

DALJE PRIHODNJC

»Pomagaj mi v grad!« je zaprosil Lojze Bregant in se dvignil. Naslonjen na Sonjo se je počasi podal proti stanovanjski zgradbi. Se preden sta dosegla vrata, se je pa vrnila s preboda tudi Lydija z Vero. Bili sta videli slabe volje. Lojzeta sta pozdravili le mimogrede in se malo brigali zanj. Sonja ga je pa peljala v njegovo sobo, kjer je sedel na stol pred pisalno mizo. Sonja se je hotela takoj odpraviti, toda stric jo je še zadržal, potegnil iz žepa cigaretno dozo z briljanti in dejal:

»Skrij to, prosim te, v mojo tobačno omarico za prazne cigarete zabojček Odkar ne kadim več, je ne potrebujem, zato se bojim, da bi mi jo vzeli in prodali, da bi si mogli kupiti spel novih oblek. Meni pa je preveč drag spomin. Dobil sem jo nekoč kot nagrado pri jahalni tekmi in je — kakor je morda sramotno — edina stvar, ki sem jo kdaj pridobil s svojim lastnim naporom. Dokler živim, bi se ne mogel ločiti od nje.«

XXV.

Tudi zdravje Sonjinega očeta se je v zadnjih letih poslabšalo. Zlasti srce mu je večkrat nagajalo in zdravnik mu je prepovedal vsak napor. Tako je spregel večino svojega prejšnjega dela in ga prepustil Borisu Klemenčiču, ki je bil med tem postal že v vsem njegov namestnik, poleg starega Klemenčiča seveda, ki je bil še vedno čil in krepak. Boris je bil star že dva in trideset let. Njegova krepka moška postava je izražala vso njegovo moč, voljo in trdno osebnost. Bil je povsod znan, priljubljen in ugleden gospod. Fran Bregant je bil nanj ponosen.

Teta Marijana se je še bolj postavila, vendar je še vedno vodila gospodinjstvo. Samo revmatizem jo je čisto mučil in pri hoji se je morala opirati na palico.

Nekake dne je sedela teta Marijana v jedilnici in čitala. Fran Bregant je bil pravkar odšel v pisarno svojega podjetja. Tedaj je stopil v sobo eden izmed služabnikov in povedal, da je prišla neka dama, ki bi rada z njo govorila. Teta Marijana se je nemalo začudila, saj je ni navadno nihče obiskoval.

»Neka dama?« je vzkliknila. »Goto!« bo katera izmed nobilark v dobrodelne namene.«

»Ne,« je dejal služabnik. »Po vsej priliki ne bo ona izmed takih. Preveč je elegantna in odlična. Mimo tega ima čez obraz žalni pajčolan. Govorili želi z vami nujno in v neki zelo važni zadevi.«

Potem mi jo pripeljal je naročila Sušnikova. »Pa kar sem, v jedilnico, da mi ne bo treba vstajati.«

Služabnik se je odstranil in trenutek nato je stopila v jedilnico vilka gospa v žalni obleki, ki pa je kljub vsemu izdajala izredno eleganco.

»Oprostite mi, da se ne dvignem, gospe!« je spregovorila Sušnikova. »Toda brez palice ne morem dobro hoditi. S čim vam morem ustreči?«

Dama je še trenutek postala pri vratih, nato je pa z naglo kretnjo odstranila tenčico z obraza in stopila dalje. Sušnikova je zagledala pred seboj blede, toda kljub že odbegli mladosti še vedno lepo obličje, ki se ji je pričelo dozdevati bolj in bolj znano. In nenadoma se je vznemirjeno prišla za srce, se skušala sunkovito dvigniti in iz grla se ji je izvil presenečen vzklik:

MED TRINEM IN CVETEM

* LJUBEZENSKI ROMAN V DVEH DELIH *

»Anal! Moj Bog, kako je to mogoče? Ti tu, v tej hiši?«

Dama v žalni obleki je bila res Sonjina mati. Obstala je trenutek pred Sušnikovo in nato rekla:

»Da, teta Marijana — če te še smem tako imenovati? — jaz sem.«

»Tako presenečenje!« je vzkliknila Sušnikova. »Saj sem vsa ko brez pameli.«

»Rada ti vjamem,« je dejala Ana. »Zato te prošim oproščenja, da sem te vznemirila. Ne bom te dolgo nadlegovala. Da ni Frana doma, vem. Videla sem ga sama, ko je odšel. Že več dni oprezujem okoli vile, da bi te kje srečala ali zagledala, zdaj sem pa izvedela, da navadno sploh nikoli ne zapustiš hiše. Zato sem se osmelila in sama prišla sem. Moram govoriti s teboj. Le eno samo vprašanje je, ki me zanima: Kje je moja hči? Pred nekaj tedni sem izgubila ob priliki neke nesreče svojega moža. Mrtev je. Zdaj me je brezmejno hrepenenje prignalo sem, da bi vsaj od daleč spet videla svojega otroka. Toda kolikor sem oprezovala tod okoli, nikdar nisem opazila nobene mladence, ki bi mogla biti Sonja. Potem sem tudi poizvedovala in povedali so mi, da pri Bregantovih sploh ni nobenega dekleta, da živita že leta in leta tu le Fran in ti. Kje je torej Sonja, teta Marijana?«

»Tvoja hčerka je že davno, davno proč. Pol leta po tvojem odhodu je odšla v Francijo k stricu Lojzetu in ostala je tam.«

»Zakaj, zakaj jo je Fran poslal proč?« je vznemirjeno vprašala Ana Kalanova. O, če bi bila to vedela, koliko gorja bi ji bilo prihranjenega! Tu sem jo pustila vendar samo zato, da Fran ne bo osamljen in bo po moji izgubi ohranil vsaj hčer. Če bi pa bila vedela, da je ne bo obdržal doma, bi jo bila vzela s seboj. Zakaj jo je poslal v Francijo?«

»Sedi, Anal!« je zaprosila Marijana. »Vse ti bom povedala. Popolno pravico imaš izvedeti resnico.«

Ubilo se je Kalanova sedela v naslonjač in se pričakujoče zazrla v Sušnikovo. Ta je nekaj časa pomolčala in nato pričela:

»Ana, povedala ti bom vso resnico brez oledšav. Ko si zavoljo drugega zapustila Frana, so se v njem prebudili strašni dvomi. Ni se mogel več sprijazniti s prepričanjem, da je Sonja zares njegova hči. Pričel je verjeti, da je plod tvoje ljubezni z onim drugim.«

»Usmiljeni Bog!« je kriknila Ana. »Kako je mogel to misliti?«

Marijana se je s silo umirila in ji pričela podrobno pripovedovati o vsem, kar je bilo v zvezi z vso zgodbo. Potem je zaključila:

»Sklenil je, da je ne mara nikoli več videti, toda za svojo dednino jo je določil kljub temu, ker je po zakonu v vsakem primeru njegova hči. Samo dokler on živi, ne sme več domov.«

Ana je čedale bolj lezla vase, iz oči so ji privrele solze in obupno je skrita obraz v roke. Čeprav ni mogla slutiti, kako Sonja živi v Bretoniji, jo

je dušila že sama misel, da mora živeti med čisto tujimi ljudmi.

»Moj ubogi, o moj ubogi otrok!« je vzdihovala. Mati je zapustila in oče te je zavrgel. Kako strašno! Kako grozno!«

»Vzvičel se moraš v Franov položaj,« ji je dejala Sušnikova. Preveč te je ljubil, in v njem se je vse zrušilo, ko si ga zapustila. Ostal mu je samo peklenski dvom, ki ga je mučil noč in dan brez pokoja. Poizkusila sem vse, da bi ga prepričala o nasprotnem in pregovorila, naj Sonje ne pošilja proč — saj si sama lahko misliš, kako težko sem se ločila od nje — pa ni vse nič pomagalo. Samo misel, da živi pri sorodnikih, me je tolažila. Lojze ima skoraj enako staro hčer in z njo je Sonja skupaj doraščala. Prepričana sem, da ji je tam lepše, kakor bi ji bilo tu, ob strani tako zagrenjenega očeta. Fran je nazadnje sploh ni smel več videti, morda prav zato, ker ga je vse na njej spominjalo tebe.«

»Zakaj je potem ni rajše prepustil meni, če je že on sam ni maral?« je položila Ana. »Koliko bolje bi bilo zanj in zame. Oni francoski sorodniki so končno vendar le tuji. Lojze Bregant se je poročil z neko francosko markizo, ponosno in mrzlo-«

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

srčno žensko, kakor mi je Fran pripovedoval. Ali sem morala vsa ta leta tako neizmerno trpeti od hrepenenja po njej, da je živela pri tujih ljudeh in brez lastnega toplega doma?«

»Ti si počela iz kraja v kraj in iz dežele v deželo, Ana,« je rekla Sušnikova. »Fran je bil govtovo prepričan, da bi ti bila pri tem Sonja samo v napoto.«

»V napoto? Moj otrok v napoto? Kljub vsemu potovanju bi mi bila v sredo in veselje.«

»In če se tvoj mož ne bi mogel z njo sprijazniti?« je vprašala Sušnikova.

»O, meni na ljubo bi jo bil gotovo tudi vzljubil. In imela sva denarja in obilici da bi mogla vse žrtvovati zanj. Že pred leti sva kupila vilo v Luganu, kjer sva preživela vsako leto nekaj mesecev. Tam bi bila mogla Sonja rasti v soncu in sreči. Vedno me je tolažila le misel, da je doma v očetovi hiši in deležna vse njegove ljubezni, in da sem mu jo prepustila samo zato, da bi mi bila bolečina ločitve od nje za kazen, ko sem mu pognila. Zdaj vidim, da je bila moja žrtev brez smisla.«

»Nikar ne pozabi, da je Fran vendar trdno prepričan, da Sonja ni njegova hči!« jo je opomnila Sušnikova.

»Potem naj bi me bil vprašal!« je razburjeno vzkliknila Ana.

»Kaj bi mu bila na to odgovorila?« »Resnico — da je Sonja njegova hči.«

»Morda tudi tebi ne bi bil verjel. Nočem ti ničesar očitali in sem zadnja, ki te ne bi razumela, toda tvoje razmerje do njega je bilo vendar le laž, ko si se poročila z njim z jasno zavestjo, da ga ne ljubiš in da pripada tvoje srce že nekemu drugemu.«

»Da,« je vzkliknila Ana in še bolj zlezla vase, »ta greh priznam, in zanj sem se že neizmerno pokorila. Toda kljub temu ne bi mogla biti nikoli tako podla, da bi zatrljevala, da je Sonja Franova hči, če ne bi bila v resnici. Kako si je sploh mogel misliti, da bi mu bila jaz in Kalan pustila otroka, če bi bil najin in ne njegov?«

»Vse to sem mu tudi že sama dejala,« je rekla Sušnikova in globoko vzdihnila. »Vendar ga nisem prepričala. Dobili bi bil moral trdnjše dokaze.«

»Dokaze, dokaze?« se je vznemirila Ana. »Kdo in kako naj bi mu jih priskrbel?«

»Torej uvidiš sama,« je rekla Sušnikova.

»Da, da, da!« je nenadoma vzkliknila Ana. »Hvala Bogu! Lahko dokazem. Počakaj le trenutek, da razmislim!«

Ana si je naslonila glavo na roke in premišljevala. Tudi Marijana je nekaj trenutkov molčala, nato pa dejala:

»Če bi imela res dokaz! Ana — o moj Bog! — to bi bila največja sreča za Frana in za Sonjo.«

»Dokazati morem!« je čez čas prepričevalno dejala Ana. »To bom tudi storila. Govoriti hočem z njim samim!«

Marijana se je prestrašila:

»Moj Bog, saj to bi ga zrušilo!«

»Mora se zgoditi,« je odločno odgovorila Ana. »Sonja ne sme veljati za bastardinjo. To je tako važna zadeva, da terjajo od nju tudi največjo žrtev, najino novo snidenje. Prosim te, ne ugovarjaj! Tu gre za Sonjo. Moram govoriti z njim!«

»Če bo vedel, da mu hočeš to dokazati, potem se ne bo branil govoriti s teboj,« je rekla Sušnikova. »Za tak dokaz bi storil vse. Ničesar si boli ne želi. Predobro vem, da trpi zaradi ločitve od Sonje prav tako, kakor zaradi dvoma, da ni njegova hči.«

Tedaj se je Ana nenadoma docela spremenila in kakor sama sebi je dejala:

»O, če mu dokaza ne dam? Če ga le še bolj uhrim v prepričanju, da res ni njegova hči? Potem jo lahko terjam zase, potem bo Sonja moja.«

Marijana je vztrepetala:

»Tega ne boš storila, Anal! Ne pozabi, da bi s tem oropala Sonjo njene dedščine.«

Hripavo in s prozokom trpke ironije se je Ana zasmejala in pogledala Marijano:

»O, denar! Ta me je nekoč zapeljal, da sem postala nezvesta svoje-«

mu lastnemu sreču! Kako malo mi je zdaj mar zanj, ko ga imam na preobilju. Sama ji morem nadomestiti očetovo zapuščino. Saj niti ne sluhš, koliko je moj mož zaslužil s svojimi koncerti in skladbami. In jaz sem njegova edina dedinja. Tako sem bogata, da sploh ne vem, kaj vse imam. Imam prekrasno vilo v Luganu s čudovitim parkom — vse to pripada mojemu otroku. To me ne bi moglo ovirati. Toda ne, ne bom tako samozlobna, in mimo tega ne bi mogla lagati svojemu lastnemu otroku. Da, Sonja je Franova. Dovrčila bom svojo pokoro in mu vdrugič dala otroka. Morda bo potem tako velikodušen, da mi bo dovolil videti jo vsaj včasih. Morda mi bo celo odpustil, kar sem mu storila...«

»O, vedela sem, da si plemenita!« je vzradoščeno vzkliknila Marijana in izlegla roke proti Ani. »Daj mi roko! Tisto, kar te je gnalo iz te hiše, je bilo presilno, da bi se mu bila mogla upirati. O, jaz sem te razumela in te nisem nikoli sodila. Tudi Sonjo sem učila moliti zate.«

Ana je padla pred Marijano na kolena, pograbila njeno roko in naslonila obraz na njena kolena, potem je vzkliknila:

»Moja hči moli zame? O, ljuba, draga teta, hvala ti! Povej mi le, kako ji je? Kaj misli o meni?«

»Po zadnjem sporočilu ji je dobro,« je rekla Marijana. »Živi v Bretoniji, v bližini Nantesa. Lojze Bregant prebiva že dolga leta v graščini Beauchamps, ker je obubožal. Fran plačuje zanj visoko vzdrževalnino, da ji ni sile. In kako misli o tebi? Gotovo dobro. Nihče je ni učil, misli slabo o materi. Da je od doma pregnana do očetove smrti, o tem ne ve ničesar. Če se ti zdaj posreči Frana prepričati, da je njegova hči, jo bo gotovo takoj poklical domov.«

»Če se vrne,« je rekla Ana, »potem te prosim, povej ji vse v lepi obliki! Ne stori, da bi me sovražila! In če mi bo sporočila le eno samo dobro besedo, besedo odpuščanja, potem te bom blagoslovila, teta Marijana!«

»Bodi mirna!« je dejala Marijana. »Kar bom mogla, bom vse storila. V teh letih se je gotovo odlujila od nas vseh, tudi od mene, in morala bom spet priti do njenega srca. Upam, da je markiza ni preveč spremenila. Sporočila ti bom vse. Pusti mi le svoj naslov!«

»Naslov je zelo preprost: — Vila Ana, Lugano. Čim bom govorila s Franom, se bom takoj spet vrnila v Lugano. Sem me je prignalo le hrepenenje, da bi vsaj še enkrat videla svojega otroka. Moj mož se je ubil pri letalski nesreči. Odletel je v Pariz po neklih poslovnih opravkih in se ni več vrnil.«

»Ali si našla vsaj v drugem zakonu srečo, ki si jo iskala?«

»Ljubila sva se, dokler naju smrt ni ločila. Dušan ni bil samo velik umetnik, ampak tudi velik človek, vreden žrtev, ki sem mu jo doprinesla. Najina srca je bila prevelika, da bi mogla trajati do konca. Zato sem pa bila vsel širinajši let nesrečna mati. Ko sem izgubila moža, me je obšlo tako grozno občutje samote, da sem morala priti sem. Zaman. Sonje nisem našla. Zdaj bom upala, da jo bom spet videla in da me ne bo sovražila.«

(Dalje priloženo.)

KULTURNI TEDNIK

Pravdinov Džingis-kan

V svoji zbirki Naša knjiga je izdala Ljudska knjigarna v Francetu Zupana prevodu ruskega pisatelja Mihaela Pravdina epohalno zgodovinsko delo »Džingis-kan in njegova dedščina«. Prevod predstavlja debelo knjigo na 476 straneh, kateri sta dodana še dva zemljevida mongolskih osvbojitev in rodovnik kakanovih potomcev. Delo ni le roman ne zgodovina v navadnem smislu pomena, ampak nekeje v sredi med obema, zato je še tem bolj privlačno in obenem poučno. Sicer pa Pravdinov način pisanja tudi nam-Slovenem ni neznan, saj je že pred mnogimi leti izšla pri Tiskovni za drugi njegova knjiga »Podri se je svet.«

Naša šolska zgodovina nam ni nikoli dala pravega vpogleda v življenje, osebnost, delo in pomen velikega mongolskega osvajačca Azije in Evrope Temudžina, poznega Džingis-kana, ki je v 13. stoletju z mongolskih step v svrhu Azije vznemiril ves tedanji znani svet, od Tibeta očeana do Sredozemlja in od pustega sibirskega severa do Japonske, Indije in Egipta. Taka pomeni Pravdinovo delo za nas resnično odkritje in mogočno razširitev zgodovinskih obzorij za stoletja nazaj. Šelo z njo dobimo pravilno podobo ne le o samem Džingis-kanu, ampak tudi o vplivih Džingis-kanove dela na vsa poznejša stoletja do dandanes. Zakaj ti vplivi še vedno niso končani. Nepismeni, a čudovito genialni in silni Džingis-kan ni združil le vseh Mongolov, ni osvojil samo Kitajske, vsega

ozemlja sedanje SSSR, Poljske, Ogrske, Balkana, Prednje in Male Azije ter dela Indije, ampak je ustvaril tudi prvo stike med vzhodno in zahodno človeško omiko, povzročil celinska in pomorska odkritja vse do Amerike, prebudil srednjeveško Evropo k novemu razmahu ter določil značen del razvoja vse poznejše zgodovine sveta.

Džingis-kanov pomen za zgodovino, kakor se nam odkriva v mogočnem Pravdinovem delu, nam šele razodeva ozadja preminjenih dogodkov in treba bo, da bo mongolski osvajačec poslej stopil bolj v ospredje tudi našega zgodovinskega pouka. Saj so njegovi pohodi v veliki meri določili tudi poznejšo usodo slovanskih narodov, posredno celo našega slovenskega. Pravdin nas seznani najprej z razmerami v Aziji ob Temudžinovem rojstvu v drugi polovici 12. stoletja, opisuje njegovo nemirno mladost, prve vzpone, silne pohode, osvojitve skoraj vse Azije in Evrope, njegovo smrt, razrast njegovih držav in nazadnje njih razkroj, ki je prinesel potem dvig zlasti dveh bivših imperijev, ruskega in osmanskega. Opis sega tedaj prav do zadnjega desetletja pred sedanjo drugo svetovno vojno.

Ljudski knjigarni moramo biti resnično hvaležni za to delo, ki je pomembno obogatilo naše slovstvo. Pravdinov »Džingis-kan« je najpomembnejši prevod zadnjih let. Tudi tisk in oprema sta vzorna.

Dr. Rudolf Maru: Lovski doživljaji in spomini. V samozaložbi je izdal dr. R. Maru. Znan doleži kot sedelavec »Lova«, na 186 straneh 28 črtil je lovškega življenja. V uvodu pravi pisec, naj nam bodo te dogodivščine nadomestilo za te vojne čase, ko nam je svobodni svet narave zaprt. Pisatelj

ni suhoparen pripovedovalec lovskih storij. Ponekod prehaja njegov stil v leposlovje, nad vsem je pa razlita prijetna in poživljajoča vedrina. Pa tudi jezik je prijeten. Pripovedovanje poživljajo opisi narave in dialogi. Seznanjamo se z lovskimi pohodi in prežami na srne, gamse, srnjake, divje merjase, medvede, volkove, jelene, ruševce in drugo štirin in dvonogo divjačino. Sodoživljamo življenje v gorah in gozdovih, pohode in ture, napore in zmage, razočaranja in veselje, pa zraven še lovsko »latinščino«. Vmes so posejane človeške dogodivščine in usode. Tako je to branje res polno življenja. Slovens

Kaj ženske prerade pozablajo

Včasih človek sliši skozi priprta vrata kaj neljubo in neprijetno resnico, neredkokdaj pa tudi takšno, ki ni bila namenjena njegovim ušesom in ga zato še posebno zbode in preseneči. Tako je bilo, ko sem nekoč prišla nenapovedano v urad, kjer sem bila stalna obiskovalka. Nehote sem ujela na uho med smehom nekaj besedi, ki so me zadele kakor s klavirjem po glavi. Zakaj?

V tistem uradu so v službi samo mlajše gospodične, med njimi ena mlada gospa, mati dvehletnega fantička. Zmerom so se mi zdele dobro vzgojene, prikupne in spodobne ženske, zato nisem pričakovala, da bom slišala iz njihovih ust razne debele in spolzke dovtype, ki bi se v robati moški družbi čudno donele.

Da, kvantanje — zakaj takšno besedičenje je kvantanje, četudi iz nežnih ženskih ust — je senčna stran marsikatero ženske, ki se zdi na prvi pogled vzvišena nad vsemi nespodobnimi nizkotnostmi. »Besede veter odnese«, mi je nekoč na moj opomin odgovorila znanica, ki je rada pripovedovala v družbi debele dovtype in je veljala za dekle, »ki marsikatero prenese«. Ženski pač ni in ne more biti v čast, če ljudje o njej tako govorijo, prav kakor nikakor ni res, da besede veter odnese. Ne, vsakemu človeku se neizbrisno vtisne v spomin, če sliši kaj izredno lepega, prav tako pa tudi ne pozabi, če nepričakovano zasliši iz ženskih ust kvanto, robato besedo ali celo kletvico.

Ni dolgo tega, kar sem opazovala neko gospodično, ki ji je v opoldanskem vročini počila guma pri kolezu, tako da je morala razjahati jeklenega konja in jo peš mahnjati po razbeljenem asfaltu. Bila je ena tistih deklet, ki jim je mnogo do tega, da povsod in vselej naredijo na svojo okoliščino nepozaben vtis. Skrbno oblečena od nog do glave, s črnimi naočniki in v rde-

čih, še novih opankah, lepo zagorela, negovana in čedna se je zdelo kakor posebej zdrave, tip prikupnega sodobnega dekleta. Če bi jo pa tedaj slišali, kako robato je zaklela, ko je ugotovila nezgodo na kolezu, bi ta slika obledela. In da je mera polna, je klela v tujem jeziku, najbrže ne vedoč, koga preklinja in kaj govori. Tedaj se mi je na mah zazdelo to dekle podoba neresne, naivne in neodgovorne sodobne mladine, podoba tistih ljudi, ki ne znajo ničesar potrpeti, ki se povsod rinejo v ospredje, ki pa nikoli ne marajo sprejeti odgovornosti ali žrtve na svoja ramena.

V nekaterih ženskih družbah velja pravilo, da poročene ženske lahko kvantajo, češ da so že tako posvečene v vsa življenjska spoznanja in ljubzenska doživljanja. Ta je pa lepal Zokonska ljubezen, medsebojno razumevanje med možem in ženo, materinstvo bomo torej enačile s poceni dovtipi? Če tako mislimo in govorimo, ponižujemo najlepše, kar imamo v življenju na raven razbrzdane in ne več treznega gostilniškega omizja zakotne beznice.

Izbirajmo besede tudi kadar smo same z otroki, celo tedaj, kadar mislimo, da nas nihče ne sliši. Kajpak to ne pomeni, da smemo na tihem prav na debelo kleti, toda po besedni vzdržnosti se bomo priborile tudi do tiste duševne zrelosti, ki že sama izključuje razne izpodrske.

Nardecene ustnice, ološčeni nohti, po najnovejši modi ukrojena obleka, negovan obraz in moderna pričeska ne obvarujejo mlade ženske tiste sence, ki leže nanjo, če nespodobno govori in se v družbi nespodobno vede. Na to naj se spomnijo vsa tista dekleta, ki jim tako rada kakšno debela »uide«, pa bodo skrbneje pazile na svoje besede in se tako same vzgajale v prave badoče žene in matere. S. S.

(Te trije modeli so risani izredno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni)

Počasi, počasi, prav neopazno bomo združili v jesen. Kajpak se bo morala »poostrenim« vremenskim razmeram prilagoditi tudi naša garderoba. V njej bomo težko pogrešale tako imenovano »malo« jesensko oblečko, ki jo nosimo za vse priliko, razen zvečer za gledališče ali za druge svečanosti. Mala oblečka je temeljni kamen ženske garderobe. Je ljubka, preprosta, ukrojena iz prvovrstnega blaga, nje odlika je, da se je ne naveličamo, čeprav jo vsak dan »gulimo«. Tri takšne oblečke kaže gornja slika. Prva je iz peščenobarevne volne in je v okras na roko pošila z lesnikovorjavo volneno nitjo ob ovratniku in srčkanih žepih. Druga je sestavljena iz dveh starih obel, in sicer iz ene enobarvne in ene kockaste. Izbrati moramo kajpak barve, ki se bodo lepo ujemale. Olivno zelena in temnoredča, mornarskomodra in živordeča, grahostzelena in peščenorumenata, to so odtenki, ki se ne bijejo med seboj. Tretja oblečka je enobarvna, nje okras so spretno nabrane gube in kroji, ki naredi vitko postavo nekoliko obličjo, debelo pa vilkejšo. Torej res oblečka za vse! Sešla je iz blaga v sočni barvi: živordeči, temnomodri, čokoladnorjavi ali vijoličasti.

nikoli ni mogel na sonce, ne da bi dobil barvo kuhanega raka, ima danes s pomočjo tekoče kreme zlatorjavno polt.

Bodite pa previdni s kolonjsko vodo! Nikoli se ne smete pred sončenjem natrej z njo, zakaj kolonjska voda vsebuje olje citronelle, ki polt izsuši in jo naredi neodporno za sončne žarke. Res je kolonjska voda osvježujoča in dobro diši, toda na kopališču ne spada v našo torbico!

S previdnostjo in do pameti! Takšno naj bo geslo vseh tistih, ki so tako srečni, da si utesnelo ob obrežju rek ali na kopališčih nabirajo rezervo toplote in zdravja za zimo.

Otroška negovalka

Zelo lep je poklic otroške sestre-negovalke, saj ima sestra — kakor pove že naslov — ves čas opravka samo z otročki. Ljubezen do tega dela je prirojena skoraj vsaki ženski tako da najde večina v njem zadovoljstvo. Otroške sestre-negovalke se izobrazujejo v enoletni strokovni šoli za otroške sestre-negovalke, ki je v

sestavu Higijenskega zavoda, oddelka za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok v Ljubljani, Lipičeva 3 (Dečji dom), in ki prav še ta mesec sprejema prošnje za sprejem gojenk. Sprejemni pogoji so na vpogled pri ravateljstvu šole v Dečjem domu; za sprejem v to šolo je zaželeno do-

vršena meščanska šola ali nižja srednja šola.

Razen prijetnosti dela ima sestra, ki dovrši to šolo, materialno prav dobro stališče. Absolventka ima pravo namestitve v raznih domovih za dojenčke, v otroških zavetiščih, ima možnost namestitve v privatnih rodbinah kot vzgojiteljica s stalnimi prejemki in s prosto hrano in stanovanjem in je torej na boljšem kakor uradnica, ki si mora s svojo skromno plačo oskrbeti še hrano in stanovanje.

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje
Za vsak prispevek objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Fizolov »rizi« -bizic

Napravi iz mladega luščenega fižola in narezanega stročjega fižola »rizi« -bizic, in sicer:

Na olju ali masti prepraži drobno rezano čebulo, dodaj fižola in nekaj rezin paradižnika, osoli, počasi zalij in duši do mehkega. Nato dodaj riž, zalij, malo opopraj in duši toliko časa, da je jed gotova. Serviraj s solato. M. S. Lj.

Makaronovi prepognjenci

Operi in namakaj, približno 3 ure, v mlajni vodi 6 pesti makaronov, nato previdno odlij vodo, stlači s kuhaličico ali z žvrkljajem in dolij potrebno količino vode (bolje je mleko), osoli in žvrkljaj vmes 1 jajce, primešaj, da bo »osto« tekoče (ko za palačinke) moke in žličko pecilnega praška. Speci na isti način kakor palačinke, pomaži z mezzom, ali potresi s cimetom in sladkorjem, prepogni in serviraj. M. S. Lj.

Honorar za objavljen recept dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika« Kotiček za praktične gospodinje. Ljubljana, Poštni predaj 253.

Kaj pravijo veliki možje o zakonu

»Neporočen mož.« je napisal francoski romanopisec Romain Rolland, »ie samo polovičen mož. Šele v zakonu postane cel mož.«

Francoski književnik André Maurois je pa napisal: »Samo poročen mož ima lahko pravi odnos do ostalega sveta in lahko svoje delo uspešno vrši.«

„Pod noge jo poglej...“

Nikoli tako kakor v poletju ne pride do veljave gornji izrek. Poleti res lahko žensko dobesedno »pod noge« pogledamo, kjer se pogosto na podplatih šopirijo otiščanci, neprijetni spremljevalci kurjih oces.

Pri kopanju, v naravi, so danes ženske zvečino bose, ne glede na to, da moderni čevlji nogo že tako izredno razgalijo. V poletni vročini se pa človek polni in po navadi tudi nogo nekoliko zanemari. Posledice kajpak ne manjka.

Zato te vprašam: kako se počutiš svoje noge? Prosim, ne delaj tako zažudenega obraza! Vem, da prav zdaj le tiče v srčkanih poletnih sandalih z zabavnimi debelimi plutovinastimi podplat in štoriklajno po razbeljenem mestnem tlaku. Da, da, to štoriklajno je utrudljivo in terja krepke, negovane in utrjene noge.

Cepprav vem, da si v tem trenutku prav tako lena kakor jaz, te bom vseeno skušala pregovoriti, da bi posvetila tvojim ubogim, utrujenim nožicam nekaj nege, da jih boš spet »na noge« postavila. Upostevajoč tvojo pomankljivo energijo, ti svetujem tole lahko in zabavno vajo: sedi ali leži v ležalniku in krožiš izmenično zdaj z levo zdaj z desno nogo v gležnju nekaj časa na levo nekaj časa na desno. In da bo zadevica nekoliko kratkočasnejša, štej kroge v eno smer po francosko, v drugo po nemško, spet zdaj po angleško in še po italijansko. Izbira jezikov je poljubna, prav kakor število krogov. Nedvomno bodo na tvoje noge boli utrjene in tvoji gležnji vitkejši, če bo število krogov kar največje.

Zdaj pa pristna poletna vaja — za pasje dni: razširjanje prstov na nogah. Ne glej me debelo, zadeva ni tako enostavna kakor se ti na prvi pogled zdi. Smeješ se? Kar poskusi! Cepprav se zdi ta vaja otroško lahka, terja od nas precej spretnosti in energije, ubogim, izmučenim nogam pa nepopisno dobro del.

Najbrže zdaj nisi več tako zelo lena, toda dovolim ti, da tudi še pri naslednjih vaji za okrepitev nog obsešiš. Iztetni noze, kolikor moreš, zdaj pa skušaj z nimi oblikovati črko O in nato še črko X. Če naj bo pa ta vaja

KRZNENE PLAŠČE

lasičje boe, dobro ohranjene, kupuje
Krznarstvo Rot, Mesni trg 5
Sprejem samo dopoldne. Vhod skozi vežo

res uspešna, ne smeš nikoli upogibati kolen. In če hočeš biti posebno pridna, vadi to vajo tako, da bodo noge višje kakor glava. Imela boš dvakratni uspeh.

In zdaj še nekaj besed o tvojih nohtih. Upam, da nisi med tistimi, ki jim zanamerni in predolgi nohti na patičih trgajo predragocene svilene nogavice. Živim tudi v dobri veri, da tudi nisi med tistimi, ki se — ker menda drugega ne znajo — postavljajo s krvavoročnimi nohti na nogah. Da se zdi, kakor bi bile brodirje po krvi. In v tvojo korist sem preprčan, da najbrže veš, kako moraš rezati nohte, da ti ne začno rasti v meso. Ne? Naj ti torej razložim to preprosto resnico.

Če režeš nohte v polkrogu, je zmerom možnost, da ti prčno na vogalih rasti v meso, kar povzroča pri nekaterih močnejših čevljih hude bolečine. Če pa odrežeš noht, posebno palčni noht, čisto vodoravno, se ti nikoli ne bo zarastel v meso. To modrost mi je razložil moj pediker, siromak ne sluteti, da me bo tako izgubil. Odkar namreč režem nohte po njegovem navodilu, nimam nič več zarastlin in pedikerja ne potrebujem več.

O kurjih očesih smo se na tej strani pred nedavnim že na dolgo in široko razpisali, zato ne bom ponavljala teh navodil. Zapišem naj samo še, da je zdaj pravi letenski čas za nego nog, ki ti neopazno tako zvesto služijo, in ki njih službo opaziš in ceniš šele, če ti na lepem odpovedo. K. N.

Porabni nasveti

Posodo za čaj očistimo, če v njej večkrat zapored zavremo čisto vodo, ki smo ji pridali nekaj kapljice kisa.

Če prstan ne gre s prsta, ovijemo prst s sukancem in ga namažemo z milom.

Posodo iz porcelana najlepše očistimo s kisom in soljo.

Tiktakanje ure je marsikomu ponoči neprijetno. To preprečimo, če uro čez

noč pokrijemo s steklenim kozarcem. Tako tiktakanje ne bomo slišali, pač pa skozi steklo dobro videli na uri. Pojejte vsak dan vsaj eno jabolko, pa boste imeli redno prebavo in se boste dobro počutili. Jeste ga lahko tudi zvečer po umivanju zob, ker jabolčna kislina uničuje škodljive klice, ki se od ostankov jedi naberejo med zobmi.

Plavanje — šport za vse!

Predvsem za vse tiste, ki imajo malo časa. Za tiste, ki se žele med naporim delom poceniti osvježiti in sprostiti. Za vse, ki se prižogujejo nad suhim rokami in pobešenimi rameni, pa tudi za vse, ki tožijo o zamaščenih bokih in debelih nogah. Za vse tiste, ki imajo malo denarja, pa dosti volje. Nekaj lir za bližnje kopališče in že lahko uživamo v tem prelepenem in zdravem športu. Nič drugega več ne potrebujemo kakor dobro kopalno čepico, nekaj kreme za sončenje, kopalno obleko in morda še eno staro, da se ob hladnejših dnevih lahko preoblečemo, ko pridemo iz vode. In na koncu koncev nekaj energije, da se menj nič lebi nič poženemo v mrzlo vodo.

Kaj je glavno? Pri plavanju moramo plavati, če naj bo ta šport res zdravilen in krepilen. Krepko, resno in pošteno plavati. Najboljše je, če plavamo crawl, vendar ne smemo samo »krevliti«. Če se že lotimo plavanja, plavajmo zares.

Ali naj takoj skočimo v vodo, ali naj pa počakamo nekaj minut ob bregu, je odvisno od časa in od nas samih. Pripomniti moramo pa, da tudi danes velja staro pravilo, da je škodljivo skakati v mrzlo vodo s polnim želodcem ali pa razrežat od sonca. Če se pred kopanjem naolimo, nas ne bo zeblo. Sinji nohti nam po kopeli izdajajo, da smo se predolgo mudili v vodi. Toplo prho, še nekaj orehovega olja, da se dobro natremo z njim, nato pa hitro v suho kopalno obleko in na hitro sonce!

Kako čudovito je videti, če se požeze z visoke odskočne deske zagorela, vitka postava in splova v nepopisno lepem laku in sinjo vodo. Da, skakanje v vodo je šport, ki ga pri nas vse premalo gojimo. Ali obvladate

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

moramo biti s soncem previdne. Po malem in še enkrat po malem!

»Trga me, zdravnik mi je nasetoval sončenje. Vendar sem opazila, da mi sonce prav nič dobro ne de. Glava me boli in utrujena sem, če se vrnem s kopanja.«

Ko vam je zdravnik nasetoval sončenje kot zdravilo za trganje, le s tem misli, da vam bo suha sončna toplota dobro delala. Nikakor pa ni misli, da boste tako dosledni, da boste sedeli na pripekajočem avgustovem soncu v opoldanskem vročini nepokriti od jutra do večera. Ni čudno, če vam se živci upirajo in revolucionirajo. Trganje ste si sicer nekoliko pregnali, zato ste pa utrujeni, razdražljivi in zbiti. In kako bi bilo pravilno? Če ulegnete, se sončite samo dopoldne do 12. ure, to je po sončnem času do enaštiri. Druga vročina je prehuda za vas. Če ste pa gospodinja in ne utegnate na sonce, si morate trganje odpraviti drugače, denimo z obsevanjem v zaprtem prostoru.

In zdaj še nekaj besedi o kremah in oljih. Za sončenje dobiš danes le težko še kakšno olje, saj ga celo na solati pogrešamo. Vendar prodajajo po drogerijah še zmerom orehovo olje, kajpak primerno pripravljeno in odišavljeno. Ker se je naše telo moralo zadnji čas maščobam v precejšnji meri odpovedati, le še posebno važno, da ga natremo pred sončenjem s kakšno varovalno kremo ali z oljem.

Cepprav se vam bo morda čudno zdelo, je vendar res, da so posebno priporočljive tekoče bele kreme brez maščobe, podobne gostemu mleku. S pridom jih uporabljajo predvsem svetlo-lasi ljudje, tisti, ki nikoli ne zagore, temveč postajajo po vsakem sončenju le še bolj rdeči in rdeči. S takšno tekočo kremo se moramo pa natrej v sonci, tam počakati nekaj minut in šele nato stopiti na sonce. Morda se vam zdi to neverjetno, in vendar je res! Marsikateri svetilasec, ki prej

Moda in tudi zdravje zahtevata zdravo, športno zagorelo polt. Dosežete jo le s kremo
EVA CRÈME DU VISAGE JOUR
Dobi se v vseh boljših strokovnih trgovinah

svoje telo? Ste pogumni? In vsaj nekoliko samozavestni? Ali bi pa vse to radi bili? Učite se skakanja v vodo! Seveda boste morali pričeti čisto z nižine in pod nadzorstvom plavalnega učitelja. Neopazno se bo nato zviševala višina deske. In morda bo tudi za vas prišel dan, ko se boste kakor čudovita plica odražali od nebesne glavnice in ko bodo otroci v kopališču od občudovanja zadrževali dih, če boste stali na visoki skakalni deski, pripravljajoč se na eleganten, drzen polet v valove pod seboj.

Še ščepec sonca za zimo!

Preleni poletni dnevi se bližajo koncu. Ob obrežju Ljubljane, v Kolcezi in na Iliriji si nabirajo Ljubljanci sonca za zimo, ki grozi biti mrzla, mrzlejša od lanske... Vsa bi si rad nabral še ščepec zdravja in sonca za ledeno dno. Prav je tako.

Vendar človek nehoti ugotovi, da se ljudje še zmerom ne znajo prav sončiti. V sveti vni, da bi kar najhitreje zagoreli, se pote in trpe v vročini dolge ure, dokler niso rdeči kakor kuhani raki. Opeklin si v našem podnebi skorajda ne moremo nabrati, toda če bi bilo možno tudi to, bi go-